

Tämä asiakirja on ainoastaan dokumentointitarkoituksiin. Toimielimet eivät vastaa sen sisällöstä.

► B

**NEUVOSTON DIREKTIIVI 92/43/ETY,
annettu 21 päivänä toukokuuta 1992,
luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta**

(EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7)

Muutettu:

	virallinen lehti		
	N:o	sivu	päivämäärä
► <u>A1</u> Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirja (mukautettu neuvoston päätöksellä 95/1/EY, Euratom, EHTY)	C 241	21	29.8.1994
	L 1	1	1.1.1995

Oikaistu:

- C1 Oikaisu, EYVL L 59, 8.3.1996, s. 63 (92/43/ETY)
- C2 Oikaisu, EYVL L 31, 6.2.1998, s. 30 (92/43/ETY)

NEUVOSTON DIREKTIIVI 92/43/ETY,

annettu 21 päivänä toukokuuta 1992,

luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suoje-
lusta

EUROOPAN YHTEISÖJEN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 130 s artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen ⁽¹⁾,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽²⁾,

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽³⁾,

sekä katsoo, että

ympäristön laadun säilyttäminen, suojeleminen ja parantaminen, johon kuuluu luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen, on yhteisön noudattaman yleisen edun mukainen, perustamissopimuksen 130 r artiklassa määrätty ensisijainen tavoite,

Euroopan yhteisöjen toimintaohjelmassa ympäristöalan toimenpiteiksi (1987-1992) ⁽⁴⁾ säädetään luonnon ja luonnonvarojen suojeleminen koskevista säännöksistä,

tämän direktiivin ensisijaisena tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset, sivistykselliset ja alueelliset vaatimukset, ja direktiivi edistää yleistä kestävä kehityksen tavoitetta; luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen saattaa tietyissä tapauksissa vaatia ihmisen toimenpiteiden ylläpitämistä ja jopa niiden kannustamista,

luontotyypit huononevat jatkuvasti jäsenvaltioiden Euroopassa olevilla alueilla ja yhä useampi luonnonvarainen laji on vakavasti uhanalainen; uhanalaiset elinympäristöt ja lajit ovat osa yhteisön luonnon perintöä ja niihin kohdistuvat uhat ovat usein maiden rajat ylittäviä, joten elinympäristöjen ja lajien suojelemiseksi on tarpeen toteuttaa toimenpiteitä yhteisön tasolla,

kun otetaan huomioon tiettyihin luontotyyppisiin ja tiettyihin lajeihin kohdistuvat uhat, on tarpeen määrittellä ne ensisijaisesti suojeltaviksi, jotta niiden suojeleminen tähtäävät toimenpiteet voidaan panna nopeasti täytäntöön,

yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason saattamiseksi ennalleen tai sen säilyttämiseksi on tarpeen osoittaa erityisten suojelutoimien alueita yhtenäisen eurooppalaisen ekologisen verkoston aikaansaamiseksi määritellyn aikataulun mukaisesti,

kaikki osoitetut alueet, mukaan lukien luokitellut tai myöhemmin luokiteltavat alueet sekä luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY ⁽⁵⁾ mukaiset erityisten suojelutoimien alueet on liitettävä yhtenäiseen eurooppalaiseen ekologiseen verkostoon,

kullakin osoitetulla alueella olisi pantava täytäntöön tarvittavat toimenpiteet, jotka tähtäävät tarkoitettuihin suojelutavoitteisiin,

jäsenvaltiot tekevät ehdotuksen erityisten suojelutoimien alueiksi soveltuvista alueista, mutta on kuitenkin säädettävä menettelystä, jolla poikkeustapauksissa voidaan suojelualueeksi osoittaa sellainen alue, jota jäsenvaltio ei ole ehdottanut, mutta jota yhteisö pitää olennaisen

⁽¹⁾ EYVL N:o C 247, 21.9.1988, s. 3,
EYVL N:o C 195, 3.8.1990, s. 1

⁽²⁾ EYVL N:o C 75, 20.3.1991, s. 12

⁽³⁾ EYVL N:o C 31, 6.2.1991, s. 25

⁽⁴⁾ EYVL N:o C 328, 7.12.1987, s. 1

⁽⁵⁾ EYVL N:o L 103, 25.4.1979, s. 1. Direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 91/244/ETY (EYVL N:o L 115, 8.5.1991, s. 41).

▼B

tärkeänä joko ensisijaisesti suojeltavan luontotyyppin tai lajin säilymisen tai eloonjäämisen kannalta,

suunnitelmat tai ohjelmat, joilla voidaan vaikuttaa merkittävästi suojelualueeksi osoitetun tai myöhemmin osoitettavan alueen suojeluun, on arvioitava asianmukaisella tavalla,

yhteisön tärkeinä pitämien ensisijaisesti suojeltavien luontotyyppien ja lajien suojelua suosivien toimenpiteiden toteuttaminen on kaikkien jäsenvaltioiden yhteisellä vastuulla; tämä voi kuitenkin muodostaa joillekin jäsenvaltioille liian suuren taloudellisen taakan, kun otetaan huomioon se, että nämä luontotyypit ja lajit ovat jakaantuneet yhteisössä epätasaisesti sekä se, että saastuttaja maksaa -periaatetta voidaan soveltaa ainoastaan rajoitetusti luonnonsuojelua koskevassa erityistapauksessa,

tämän vuoksi on sovittu, että tässä poikkeustapauksessa olisi säädettävä yhteisrahoituksesta käytössä olevien varojen rajoissa yhteisön päätösten mukaisesti,

maankäytön suunnittelun ja kehittämispolitiikan olisi kannustettava sellaista maiseman piirteiden hoitoa, jotka ovat merkittäviä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston kannalta,

tässä direktiivissä tarkoitettujen luontotyyppien ja lajien suojelun tasoa koskeva seurantajärjestelmä olisi toteutettava,

direktiivin 79/409/ETY täydentämiseksi olisi säädettävä tiettyjen eläin- ja kasvilajien yleisestä suojelujärjestelmästä; olisi säädettävä tiettyjä lajeja koskevista hoitotoimenpiteistä, jos niiden suojelun taso sitä edellyttää, mukaan lukien tiettyjen pyydystämistä ja tappamista koskevien menetelmien kieltäminen samalla kun säädetään myös tietyin edellytyksin myönnettävästä poikkeusmahdollisuudesta,

komissio laatii säännöllisin väliajoin jäsenvaltioiden sille antamiin tietoihin perustuvan yhteenvetoselvityksen tämän direktiivin mukaisesti toteutettujen kansallisten säädösten soveltamisesta tämän direktiivin käyttöönoton seurauksien varmistamiseksi,

tieteellisen ja teknisen tietämyksen parantaminen on välttämätöntä tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi ja tämän vuoksi olisi kannustettava tarvittavaa tutkimusta ja tieteellistä työtä,

tekniikan ja tieteen kehityksen vuoksi on tarpeen mahdollistaa liitteiden mukauttaminen siihen; olisi säädettävä menettelystä, jolla neuvosto muuttaa näitä liitteitä,

on perustettava sääntelykomitea, joka avustaa komissiota tämän direktiivin täytäntöönpanossa, erityisesti yhteisön yhteisrahoituksesta päätettäessä,

olisi säädettävä täydentävistä toimenpiteistä, joilla säännellään tiettyjen luontaisten eläin- ja kasvilajien uudelleenistuttamista ja epäluontaisten lajien mahdollista istuttamista, ja

tämän direktiivin tavoitteisiin liittyvä koulutus ja yleinen tiedottaminen ovat välttämättömiä sen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

Määritelmät

1 artikla

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- a) ”suojelulla” toimenpidekokonaisuutta, jota luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläin- ja -kasvikantojen suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai ennalleen saattaminen e ja i kohdan merkityksessä edellyttää;
- b) ”luontotyypeillä” maa- ja vesialueita, joita luonnehtivat maantieteelliset, abioottiset ja bioottiset ominaisuudet ja jotka ovat joko luonnontilaisia tai puolittain luonnontilaisia;

▼B

- c) ”yhteisön tärkeinä pitämillä luontotyypeillä” niitä 2 artiklassa tarkoitetuista alueista:
- i) jotka ovat uhanalaisia niiden luontaisella levinneisyysalueella tai
 - ii) joiden luontainen levinneisyysalue on pieni niiden taantumisen tai luontaisesti rajoittuneen alueen vuoksi tai
 - iii) joissa on edustavia esimerkkejä yhden tai useamman seuraavan
 - A1 kuuden ◀ luonnonmaantieteellisen alueen luonteenomaisista ominaisuuksista: alppivyöhyke, Atlantin vyöhyke,
 - A1 Pohjoinen ◀ mannervyöhyke, Makronesian vyöhyke ja Välimeren vyöhyke.

Nämä luontotyypit luetellaan tai ne voidaan luetella liitteessä I;

- d) ”ensisijaisesti suojeltavilla luontotyypeillä” luontotyyppinä, jotka ovat uhanalaisia ja jotka esiintyvät 2 artiklassa tarkoitetulla alueella, ja joiden suojelusta yhteisö on erityisvastuussa, kun otetaan huomioon niiden luontaisen levinneisyysalueen osuus jäsenvaltion 2 artiklassa tarkoitetusta alueesta. Nämä ensisijaisesti suojeltavat luontotyypit on merkitty liitteessä I tähdellä(*);
- e) ”luontotyyppin suojelun tasolla” eri tekijöiden yhteisvaikutusta, joka koskee luontotyyppiä ja sillä luonteenomaisia lajeja ja joka voi vaikuttaa alueen luontaiseen levinneisyyteen, rakenteeseen ja toimintoihin pitkällä aikavälillä sekä sille luonteenomaisten lajien eloonjäämiseen pitkällä aikavälillä, 2 artiklassa tarkoitetulla alueella.

Luontotyyppin ”suojelun taso” katsotaan ”suotuisaksi” jos:

- sen luontainen levinneisyys sekä alueet, joilla sitä esiintyy tällä alueella ovat vakaita tai laajenemassa
- ja
- erityinen rakenne ja erityiset toiminnot, jotka ovat tarpeen sen säilyttämiseksi pitkällä aikavälillä, ovat olemassa ja säilyvät todennäköisesti ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa
- ja
- alueelle luonteenomaisten lajien suojelun taso on suotuisa i kohdassa tarkoitetulla tavalla;

- f) ”lajin elinympäristöllä” erityisten abioottisten ja bioottisten tekijöiden avulla määriteltyä ympäristöä, jossa laji elää jossakin elinkaarensa vaiheessa;

- g) ”yhteisön tärkeinä pitämillä lajeilla” niitä lajeja, jotka ovat 2 artiklassa tarkoitetulla alueella:

- i) uhanalaisia, lukuun ottamatta niitä lajeja, joiden luontainen levinneisyys tällä alueella on rajallinen ja jotka eivät ole uhanalaisia tai vaaraantuneita läntisellä palearktisella alueella, tai
- ii) vaarassa, eli niiden siirtyminen uhanalaisten lajien ryhmään on todennäköistä lähitulevaisuudessa, jos uhan aiheuttaneet tekijät pysyvät ennallaan, tai
- iii) harvinaisia, eli niiden kannat ovat pieniä ja, vaikka ne eivät olisikaan tällä hetkellä uhanalaisia tai vaaraantuneita, ne saattavat tulla sellaisiksi. Näitä lajeja on rajoitetuilla maantieteellisillä alueilla tai ne ovat levinneet hajanaisesti suuremmalle alueelle, tai
- iv) paikallisia ja vaativat erityishuomiota elinympäristönsä erityisluonteen vuoksi ja/tai sellaisten mahdollisten seurausten vuoksi, joita niiden hyödyntämisellä voi olla niiden suojelun tasolle.

Nämä lajit luetellaan tai ne voidaan luetella liitteessä II ja/tai liitteessä IV tai V;

- h) ”ensisijaisesti suojeltavilla lajeilla” g alakohdan i alakohdassa tarkoitettuja lajeja, joiden suojelusta yhteisö on erityisvastuussa,

▼B

kun otetaan huomioon niiden luontaisen levinneisyysalueen sen osuuden merkitys, joka kuuluu 2 artiklassa tarkoitettuun alueeseen. Nämä ensisijaisesti suojeltavat lajit on merkitty liitteessä II tähdellä(*);

- i) ”*lajin suojelun tasolla*” eri tekijöiden yhteisvaikutusta, joka voi vaikuttaa lajin kantojen levinneisyyteen ja lukuisuuteen pitkällä aikavälillä 2 artiklassa tarkoitettulla alueella;

”Suojelun taso” katsotaan ”suotuisaksi” kun:

— kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana,

ja

— lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienentyä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa,

ja

— lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö;

- j) ”*alueella*” maantieteellisesti määriteltyä aluetta, joka on selvästi rajattu;

- k) ”*yhteisön tärkeänä pitämällä alueella*” aluetta, joka luonnonmaantieteellisellä alueella tai alueilla, joihin se kuuluu, edistää merkittävästi liitteessä I olevan luontotyyppin tai liitteessä II olevan lajin suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista ja joka voi myös edistää merkittävästi 3 artiklassa tarkoitettua ”Natura 2000:n” yhtenäisyyttä, ja/tai edistää osaltaan merkittävästi luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä kyseisellä luonnonmaantieteellisellä alueella tai alueilla.

Laajoilla alueilla elävien eläinlajien osalta yhteisön tärkeänä pitämät alueet vastaavat näiden lajien luontaisella levinneisyysalueella paikkoja, joissa on lajien elämälle ja lisääntymiselle välttämättömät fyysiset tai biologiset tekijät;

- l) ”*erityisten suojelutoimien alueella*” jäsenvaltioiden lainsäädännöllisellä, hallinnollisella ja/tai sopimusoikeudellisella toimenpiteellä osoittamaa yhteisön tärkeänä pitämää aluetta, joilla sovelletaan niiden luontotyyppien ja/tai niiden lajien kantojen, joille alue on osoitettu, suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista koskevia tarvittavia suojelutoimenpiteitä;
- m) ”*yksilöllä*” kaikkia liitteessä IV ja liitteessä V lueteltuja eläviä tai kuolleita eläin- ja kasvilajeja, niiden osia tai näistä lajeista valmistettuja tuotteita sekä kaikkia muita tavaroita, jotka mukana seuraavan asiakirjan, pakkauksen, merkin tai nimilapun tai muiden seikkojen perusteella näyttävät olevan näiden eläin- tai kasvilajien osia tai näistä eläin- tai kasvilajeista valmistettuja tuotteita;
- n) ”*komitealla*” 20 artiklan mukaisesti perustettua komiteaa.

2 artikla

1 Tämän direktiivin tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa jäsenvaltioiden sillä Euroopassa olevalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan.

2 Tämän direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä pyritään varmistamaan yhteisön tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen.

3 Tämän direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.

▼B**Luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelu***3 artikla*

1 Perustetaan erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen euroopalainen ekologinen verkosto, ”Natura 2000”. Tämän verkoston avulla, joka koostuu alueista, joilla on liitteessä I lueteltuja luontotyyppisiä ja liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä, on varmistettava kyseisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai tarvittaessa ennalleen saattaminen niiden luontaisella levinneisyysalueella.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvat myös jäsenvaltioiden direktiivin 79/409/ETY säännösten mukaisesti luokittelemat ►C1 erityiset suojelualueet. ◀

2 Kunkin jäsenvaltion on edistettävä Natura 2000:n aikaansaamista siinä suhteessa kuin sen alueella esiintyy 1 kohdassa tarkoitettuja luontotyyppisiä ja lajien elinympäristöjä. Jäsenvaltion on tätä varten osoitettava 4 artiklan mukaisesti alueita erityisten suojelutoimien alueiksi ottaen huomioon 1 kohdassa tarkoitettut tavoitteet.

3 Jäsenvaltioiden on, missä ne katsovat tarpeellisiksi, pyrittävä parantamaan Natura 2000:n ekologista yhtenäisyyttä säilyttämällä ja tarvittaessa kehittämällä 10 artiklassa mainittuja maiseman piirteitä, jotka ovat erityisen merkittäviä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston kannalta.

4 artikla

1 Jokaisen jäsenvaltion on laadittava liitteessä III (1 vaihe) vahvistettujen perusteiden ja asianmukaisen tieteellisen tietämyksen perusteella luettelo alueista, josta ilmenee, mitä liitteen I luontotyyppisiä ja liitteen II luontaisia lajeja sen kansallisella alueella olevilla alueilla on. Laajoilla alueilla elävien eläinlajien osalta nämä alueet vastaavat näiden lajien luontaisella levinneisyysalueella paikkoja, joissa on niiden elämälle ja lisääntymiselle välttämättömät fyysiset tai biologiset tekijät. Laajoilla alueilla elävien vesieläinlajien osalta näitä alueita koskeva luettelo laaditaan ainoastaan, jos voidaan selvästi määrittää alue, jossa on niiden elämälle ja lisääntymiselle välttämättömät fyysiset ja biologiset tekijät. Jäsenvaltioiden on tarvitessa ehdotettava tämän luettelon mukauttamista 11 artiklassa tarkoitettujen seurannan tuloksiin.

Luettelo on toimitettava komissiolle kolmen vuoden kuluessa tämän direktiivin tiedoksiantamisesta yhdessä kutakin aluetta koskevien tietojen kanssa. Näihin tietoihin kuuluu alueen kartta, nimi, sijainti ja laajuus sekä liitteessä III (1 vaihe) eriteltyjen perusteiden soveltamisesta saadut tiedot, ja ne on toimitettava lomakkeella, jonka komissio on valmistellut 21 artiklassa tarkoitettuna menettelyä mukaisesti.

2 Komissio laatii yhteisymmärryksessä kunkin jäsenvaltion kanssa ja niiden esittämien luetteloiden pohjalta liitteessä III (2 vaihe) vahvistettujen perusteiden mukaan kaikkien 1 artiklan c alakohdan iii alakohdassa mainittujen niiden luonnonmaantieteellisen alueen osalta ja 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen aluekokonaisuuden osalta luonnoksen yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luetteloksi, josta ilmenevät alueet, joilla on yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppisiä tai yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia lajeja.

Jäsenvaltiot, joiden ilmoittamat yhden tai useampia ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppisiä tai lajeja sisältävät alueet käsittävät yli 5 prosenttia sen alueesta, voivat yhteisymmärryksessä komission kanssa pyytää, että liitteessä III (2 vaihe) lueteltuja perusteita sovelletaan joustavammin niiden alueella olevien, yhteisön tärkeinä pitämien alueiden verkostoa valittaessa.

▼C2

Komissio hyväksyy 21 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen luettelon valituista yhteisön tärkeinä pitämistä alueista ja osoittaa alueista ne, joilla on yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppisiä taikka yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia alueita.

▼B

3 Edellä 2 kohdassa mainittu luettelo laaditaan kuuden vuoden kuluessa tämän direktiivin tiedoksiantamisesta.

5 Kun alue on merkitty 2 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitettuun luetteloon, sitä koskevat 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan säännökset.

5 artikla

1 Jos komissio toteaa poikkeustapauksessa, että 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kansallisesta luettelosta puuttuu alue, jolla on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tai laji ja joka asian kannalta merkityksellisen ja luotettavan tieteellisen tietämyksen perusteella vaikuttaa välttämättömältä tämän ensisijaisesti suojeltavan luontotyypin säilymiselle tai ensisijaisesti suojeltavan lajin eloonjäämiselle, jäsenvaltio ja komissio aloittavat kahdenvälisen neuvottelumenettelyn käyttämiensä tieteellisten tietojen vertaamiseksi.

2 Jos erimielisyyttä ei ole ratkaistu neuvotteluaikana, joka on enintään kuusi kuukautta, komissio toimittaa neuvostolle ehdotuksen alueen valitsemisesta yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi.

3 Neuvosto päättää asiasta yksimielisesti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on pantu neuvostossa vireille.

4 Neuvotteluaikana ja neuvoston päätöstä odotettaessa kyseistä aluetta koskevat 6 artiklan 2 kohdan säännökset.

6 artikla

1 Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarvittavat suojelutoimenpiteet ja laadittava tarvittaessa tarkoituksenmukaisia käyttösuunnitelmia, jotka koskevat erityisesti näitä alueita tai jotka sisältyvät muihin kehityssuunnitelmiin, sekä tarpeellisia lainsäädännöllisiä, hallinnollisia tai sopimusoikeudellisia toimenpiteitä, jotka vastaavat liitteen I luontotyyppien ja liitteessä II esitettyjen lajien ekologisia vaatimuksia alueilla.

2 Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin.

3 Kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia, ►C1 mutta ovat omiaan vaikuttamaan tähän alueeseen ◄ merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella ja jollei 4 kohdan säännöksistä muuta johdu, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen, ja kuultuaan tarvittaessa kansalaisia.

4 Jos suunnitelma tai hanke on alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle toteutetut korvaavat toimenpiteet.

Jos kyseisellä alueella on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi ja/tai laji, ainoat kysymykseen tulevat näkökohdat ovat sellaisia, jotka liittyvät ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen tai ensisijaisen tärkeisiin suotuisiin vaikutuksiin ympäristöön taikka, komission lausunnon mukaan, muihin erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviin syihin.

▼B

7 artikla

Tämän direktiivin 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdasta aiheutuvat velvoitteet korvaavat direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä lauseesta aiheutuvat velvoitteet, kun on kyse 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti suojeltavaksi luokitelluista alueista tai vastaavasti kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti tunnustetuista alueista tämän direktiivin voimaantulopäivästä alkaen tai jäsenvaltion direktiivin 79/409/ETY mukaisesti tekemän suojeluluokittelun tai tunnustamisen päivämäärästä alkaen, jos viimeksi mainittu päivämäärä on myöhempi.

8 artikla

1 Samalla kun jäsenvaltiot toimittavat komissiolle ehdotuksensa alueista, jotka voidaan osoittaa ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppejä ja/tai lajeja käsitteviksi erityisten suojelutoimien alueiksi, ne toimittavat komissiolle tarpeen mukaan arvionsa yhteisön yhteisrahoituksesta, jota ne pitävät tarpeellisena, jotta ne voivat täyttää niille 6 artiklan 1 kohdasta aiheutuvat velvoitteet.

2 Komissio määrittelee yhteisymmärryksessä kunkin jäsenvaltion kanssa niillä yhteisölle merkittävillä alueilla, joille on haettu yhteisrahoitusta, tarvittavat toimenpiteet ensisijaisesti suojeltavien luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason säilyttämiseksi tai ennalleen saattamiseksi sekä näiden toimenpiteiden edellyttämät kokonaiskustannukset.

3 Komissio arvioi yhteisymmärryksessä kyseisen jäsenvaltion kanssa rahoitustarpeen — mukaan lukien yhteisrahoituksen tarpeen — 2 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden täytäntöönpanemiseksi ja ottaa muun ohessa huomioon ensisijaisesti suojeltavien luontotyyppien ja/tai lajien keskittymisen tämän jäsenvaltion alueelle ja kullekin jäsenvaltiolle vaadituista toimenpiteistä aiheutuvan taakan.

4 Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua arvioinnin mukaisesti ja ottaen huomioon asiaan vaikuttavien yhteisöjärjestelyjen mukaan käytettävissä olevat rahoituslähteet komissio hyväksyy 21 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen toimintasuunnitelman sisältäen hankkeiden toteuttamisjärjestyksen yhteisrahoitusta edellyttävien sellaisten toimenpiteiden toteuttamisesta, jotka on toteutettava, kun alue on muodostettu 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

5 Toimenpiteet, joita ei ole riittävien varojen puuttuessa toteutettu toimintaohjelmassa sekä toimenpiteet, jotka kuuluvat toimintaohjelmaan, mutta jotka eivät ole saaneet tarvittavaa yhteisrahoitusta tai jotka ovat saaneet sitä ainoastaan osittain, käsitellään uudelleen 21 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen joka toinen vuosi toimintaohjelman tarkastelun yhteydessä, ja jäsenvaltiot voivat lykätä toimenpiteitä, kunnes niitä käsitellään uudelleen. Tässä käsittelyssä otetaan tarvittaessa huomioon kyseisen alueen uusi tilanne.

6 Alueilla, joilla lykätään yhteisrahoituksesta riippuvaisia toimenpiteitä, jäsenvaltioiden on pidättäydyttävä kaikista uusista toimenpiteistä, jotka saattavat aiheuttaa näiden alueiden huononemisen.

9 artikla

Komissio arvioi säännöllisesti 21 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen, miten Natura 2000 edistää 2 ja 3 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista. Erityisten suojelutoimien alue voidaan tällöin poistaa verkostosta, jos luonnollinen kehitys 11 artiklassa säädetyn seurannan mukaisesti sitä edellyttää.

10 artikla

Jäsenvaltioiden on, siinä määrin kuin ne katsovat sen tarpeelliseksi, edistettävä maankäytön suunnittelussa ja kehittämissä politiikassa, erityisesti Natura 2000 -verkoston ekologista yhtenäisyyttä silmällä pitäen, luonnonvaraisen elämistön ja kasviston kannalta erityisen merkittävien maiseman piirteiden huomioon ottamista.

▼B

Näihin tekijöihin kuuluvat ne, jotka ovat pituussuuntaisen ja jatkuvan rakenteensa (kuten joet penkereineen ja perinteiset tilusten rajamerkitäjäjärjestelmät) vuoksi tai levähdyspaikkoina (kuten lammet tai metsiköt) olennaisia luonnonvaraisten lajien muutolle, maantieteelliselle leviämislle ja geneettiselle vaihdannalle.

11 artikla

Jäsenvaltiot huolehtivat 2 artiklassa tarkoitettujen luontotyyppien ja lajien suojelun tason seurannasta ottaen erityisesti huomioon ensisijaisesti suojeltavat luontotyytit ja lajit.

Lajien suojelu*12 artikla*

1 Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV olevassa a kohdassa olevia eläinlajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi niiden luontaisella levinneisyysalueella ja kiellettävä:

- a) kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen tai tappaminen luonnossa;
- b) näiden lajien tahallinen häiritseminen erityisesti niiden lisääntymis-, jälkeläistenhoito-, talvehtimis- ja muuttoaikana;
- c) tahallinen munien hävittäminen tai ottaminen luonnosta;
- d) lisääntymis- tai levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen.

2 Jäsenvaltioiden on kiellettävä näiden lajien luonnosta otettujen yksilöiden hallussapito, kuljetus, kaupan pitäminen tai vaihtaminen ja tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi, lukuun ottamatta niitä yksilöitä, jotka on otettu laillisesti ennen tämän direktiivin täytäntöönpanoa.

3 Edellä 1 kohdan a ja b alakohdassa sekä 2 kohdassa tarkoitettuja kieltoja sovelletaan tässä artiklassa tarkoitettujen eläinten kaikkiin elämänvaiheisiin.

4 Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön liitteessä IV olevassa a alakohdassa lueteltujen eläinlajien tahatonta pyydystämistä ja tappamista koskeva tarkkailujärjestelmä. Jäsenvaltioiden on saatujen tietojen perusteella suoritettava uusia tutkimuksia tai toteutettava tarvittavia suojelutoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että tahattomalla pyydystämällä tai tappamisella ei ole merkittävää kielteistä vaikutusta kyseisiin lajeihin.

13 artikla

1 Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV olevassa b kohdassa olevia kasvilajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja kiellettävä:

- a) näiden kasvien tahallinen poimiminen, kerääminen, leikkaaminen, irtikiskominen tai hävittäminen luonnosta niiden luontaisella levinneisyysalueella;
- b) kyseisten lajien luonnosta otettujen yksilöiden hallussapito, kuljetus, kaupan pitäminen tai vaihtaminen ja tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi, lukuun ottamatta niitä yksilöitä, jotka on otettu laillisesti ennen tämän direktiivin täytäntöönpanoa.

2 Edellä 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja kieltoja sovelletaan tässä artiklassa tarkoitettujen kasvien kaikkiin elämänvaiheisiin.

14 artikla

1 Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta liitteessä V olevien luonnonvaraisten eläin- ja -kasvilajien yksilöiden ottaminen luonnosta sekä niiden hyödyntäminen eivät ole ristiriidassa niiden suotuisan suojelun tason säilyttämisen kanssa, jos jäsenvaltiot katsovat sen tarpeelliseksi 11 artiklassa säädetyn seurannan perusteella.

▼B

2 Jos tällaiset toimenpiteet katsotaan tarpeellisiksi, niihin on kuuluttava 11 artiklassa säädetyn seurannan jatkaminen. Niihin voi lisäksi kuulua erityisesti:

- määräyksiä, jotka koskevat pääsyä tietyille alueille,
- lajien yksilöiden luonnosta ottamista ja tiettyjen kantojen hyödyntämistä koskeva väliaikainen tai paikallinen kieltäminen,
- yksilöiden ottamista koskevien aikojen ja/tai menetelmien sääntely,
- yksilöitä pyydetessä niiden kantojen suojelun huomioon ottavien metsästyks- ja kalastussääntöjen soveltaminen,
- yksilöiden ottamista koskeva lupajärjestelmä tai kiintiöt,
- yksilöiden myyntitarkoituksessa tapahtuvan ostamisen, myymisen, myyntiin tarjoamisen, hallussapidon tai kuljettamisen sääntely,
- eläinlajien kasvattaminen vankeudessa sekä kasvilajien keinotekoinen lisääminen tarkoin valvotuissa oloissa yksilöiden luonnosta ottamisen vähentämiseksi,
- toteutettujen toimenpiteiden vaikutusten arviointi.

15 artikla

Liitteessä V olevassa a kohdassa lueteltujen luonnonvaraisia eläinlajeja pyydytettäessä tai tapettaessa sekä sovellettaessa 16 artiklan mukaisesti poikkeuksia liitteessä IV olevassa a kohdassa lueteltujen lajien luonnosta ottamiseen, pyydystämiseen tai tappamiseen, jäsenvaltioiden on kiellettävä kaikkien valikoimattomien keinojen käyttö, jotka saattavat aiheuttaa lajin kantojen paikallisen häviämisen tai merkittävää häiriötä niille ja erityisesti:

- a) liitteessä VI olevassa a kohdassa lueteltujen pyydystämisen- ja tappamiskeinojen käyttäminen;
- b) liitteessä VI olevassa b kohdassa mainituista kuljetusvälineistä tapahtuva pyydystäminen ja tappaminen.

16 artikla

1 Jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole ja jollei poikkeus haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella, jäsenvaltiot voivat poiketa 12, 13 ja 14 artiklan ja 15 artiklan a ja b alakohdan säännöksistä:

- a) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi ja luontotyyppien säilyttämiseksi;
- b) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta;
- c) kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskevista tai muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
- d) näiden lajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamis-tarkoituksessa ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen;
- e) salliakseen tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen liitteessä IV olevien lajien yksilöiden ottamisen ja hallussapidon kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.

2 Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kahden vuoden välein komitean laatiman mallin mukainen kertomus 1 kohdan mukaisesti täytäntöönpannuista poikkeuksista. Komissio antaa lausuntonsa näistä poikkeuksista viimeistään kahdentoista kuukauden kuluessa kertomuksen vastaanottamisesta ja ilmoittaa siitä komitealle.

▼B

- 3 Kertomuksissa on selvitettävä:
- a) lajit, joita poikkeukset koskevat ja poikkeuksen syy, mukaan lukien vaaran luonne, sekä ilmoittaen tarvittaessa hylätyt vaihtoehdot ratkaisut ja käytetyt tieteelliset tiedot;
 - b) eläinlajien pyydystämisen tai tappamisen sallitut keinot, välineet tai menetelmät ja syyt niiden käyttämiseen;
 - c) olosuhteet ajan ja paikan suhteen, joissa nämä poikkeukset on myönnetty;
 - d) viranomaisen, joka on valtuutettu ilmoittamaan ja tarkastamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja päättämään, mitä keinoja, välineitä ja menetelmiä voidaan käyttää, millä rajoituksilla ja minkä laitoksen toimesta, sekä ketkä henkilöt ovat vastuussa niiden toimeenpanemisesta;
 - e) käytetyt valvontatoimenpiteet ja saadut tulokset.

Tiedonannot*17 artikla*

1 Jäsenvaltioiden on laadittava kertomus tämän direktiivin säännösten soveltamisesta joka kuudes vuosi 23 artiklassa säädetyn määräajan päättymisestä. Tähän kertomukseen on sisällyttävä erityisesti tiedot, jotka koskevat 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja suojelutoimenpiteitä, sekä arvio näiden toimenpiteiden vaikutuksista liitteessä I olevien luontotyyppien ja liitteessä II olevien lajien suojelun tasoon, ja 11 artiklassa tarkoitetun seurannan tärkeimmät tulokset. Tämä komitean laatiman mallin mukainen kertomus on toimitettava komissiolle ja asetettava yleisön saataville.

2 Komissio laatii yhteenvetokertomuksen 1 kohdassa tarkoitettujen kertomusten perusteella. Tässä kertomuksessa on asianmukainen arvio toteutuneesta kehityksestä ja erityisesti siitä, miten Natura 2000 on edistänyt 3 artiklassa asetettujen tavoitteiden toteutumista. Jäsenvaltioiden toimittamia tietoja koskevan kertomuksen osan luonnos saatetaan kyseisen jäsenvaltion viranomaisten tarkastettavaksi. Komissio julkaisee lopullisen kertomuksen saatettuaan sen ensin komitean tarkastettavaksi kahden vuoden kuluessa 1 kohdassa tarkoitettujen kertomusten vastaanottamisesta ja toimittaa sen jäsenvaltioille, Euroopan parlamentille, neuvostolle ja talous- ja sosiaalikomitealle.

3 Jäsenvaltiot voivat merkitä tämän direktiivin mukaisesti osoitetut alueet komitean tätä tarkoitusta varten suunnittelemissa yhteisön merkintätauluilla.

Tutkimus*18 artikla*

1 Jäsenvaltiot ja komissio kannustavat 2 artiklassa ilmaistujen tavoitteiden ja 11 artiklassa tarkoitetun velvoitteen kannalta tarvittavaa tieteellistä tutkimustyötä. Ne vaihtavat tietoja, jotta jäsenvaltioiden ja yhteisön tasolla toteutettu tutkimus voidaan yhteensovittaa moitteettomasti.

2 Erityistä huomiota kiinnitetään 4 ja 10 artiklan täytäntöönpanon kannalta tarpeelliseen tieteelliseen työhön ja jäsenvaltioiden rajat ylittävää yhteistyötä tutkimuksen alalla kannustetaan.

Liitteiden muuttamismenettely*19 artikla*

Neuvosto vahvistaa määränemmistöllä komission ehdotuksesta tarpeelliset muutokset liitteiden I, II, III, V ja VI mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen.

▼B

Neuvosto vahvistaa yksimielisesti komission ehdotuksesta tarpeelliset muutokset tämän direktiivin liitteen IV mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen.

Komitea*20 artikla*

Komissiota avustaa komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana toimii komission edustaja.

21 artikla

1 Komission edustaja tekee komitealle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Komitea antaa lausuntonsa ehdotuksesta määräajassa, jonka puheenjohtaja voi asettaa asian kiireellisyuden mukaan. Lausunto annetaan perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa niiden päätösten edellytykseksi määrättyllä enemmistöllä, jotka neuvosto tekee komission ehdotuksesta. Komiteaan kuuluvien jäsenvaltioiden edustajien äänet painotetaan edellä mainitussa artiklassa määrättyllä tavalla. Puheenjohtaja ei osallistu äänestykseen.

2 Komissio päättää suunnitelluista toimenpiteistä, jos ne ovat komitean lausunnon mukaiset.

Jos suunnitellut toimenpiteet eivät ole komitean lausunnon mukaisia tai lausuntoa ei ole annettu, komissio tekee viipymättä neuvostolle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

Jos neuvosto ei ole ratkaissut asiaa kolme kuukauden kuluessa siitä, kun asia on tullut vireille neuvostossa, komissio tekee päätöksen ehdotetuista toimenpiteistä.

Lisäsäännökset*22 artikla*

Jäsenvaltioiden on tämän direktiivin säännösten soveltamiseksi:

- a) tutkittava liitteessä IV olevien alueellaan luontaisten lajien uudelleenistutuksen mahdollisuus, jos tämä toimenpide on omiaan myötävaikuttamaan niiden suojeluun sillä edellytyksellä, että tutkimuksen perusteella, jossa myös muissa jäsenvaltioissa tai muualla saadut kokemukset otetaan huomioon, voidaan katsoa, että lajin uudelleenistuttaminen myötävaikuttaa tehokkaasti näiden lajien suotuisan suojelun tason ennalleen saattamiseen, ja toimenpide toteutetaan vasta yleisen kuulemisen jälkeen;
- b) varmistettava, että epäluontaisten lajin tahallinen istuttaminen niiden alueella säännellään siten, että se ei aiheuta haittaa luontotyypeille niiden luontaisella levinneisyysalueella eikä luontaiselle luonnonvaraiselle eläimistöä tai kasvistolle, ja jos se katsotaan tarpeelliseksi, kielletävä tällainen istuttaminen. Arvioinnin tulokset on annettava komitealle tiedoksi;
- c) edistettävä koulutusta ja yleistä valistusta koskien tarvetta suojella luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa ja säilyttää niiden elinympäristöjä sekä erilaisia luontotyyppjä.

Loppusäännökset*23 artikla*

1 Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kahden vuoden kuluessa sen tiedoksiantamisesta. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

2 Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti

▼B

julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

3 Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säädökset kirjallisina komissiolle.

24 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

▼B

LIITE I

YHTEISÖN TÄRKEINÄ PITÄMÄT LUONTOTYYPIT, JOIDEN SUOJELMISEKSI ON OSOITETTAVA ERITYISTEN SUOJELUTOIMIEN ALUEITA

Tulkinta

Koodi: Tämän liitteen lähteenä on käytetty Corine-ohjelmassa ⁽¹⁾(Corine Biotopes Project) toteutettua luontotyyppien hierarkkista luokittelua. Useimpien luontotyyppien yhteydessä on vastaava Corine-koodi, jotka on luetteloitu asiakirjassa ”Technical Handbook, Volume I, s. 73-109, Corine/Biotope/89/2.2”, 19 päivältä maaliskuuta 1988, joka on saatettu osittain ajan tasalle 14 päivänä helmikuuta 1989. ► **A1** Pohjoiset ja pannoiset elinympäristöt on määritelty vuoden 1993 Corineelinympäristökoodissa. ◀

⁽¹⁾ Corine: Neuvoston 27 päivänä kesäkuuta 1985 tekemä päätös 85/338/ETY.

Merkki ”x”, koodien välissä, osoittaa toisiinsa liittyviä luontotyyppisiä, esimerkiksi 35.2 x 64.1 — *Corynephorus*- ja *Agrostis*-kasvuinen avoin niitty (35.2) sekä mannerdyynejä (64.1).

Merkki ”*” tarkoittaa ensisijaisia luontotyyppisiä.

RANNIKKO- JA HALOFYYTTISET LUONTOTYYPIT

Avomeri- ja vuorovesialueet

11.25	Meren vedenalaiset hiekkasärkät
11.34	* <i>Posidonia</i> -kasvustot
13.2	Jokisuistot
14	Muta- ja hiekkamatalikot, joita merivesi ei peitä laskuveden aikana
21	*Laguunit
—	Laajat matalat poukammat ja lahdet
—	Riutat
—	Kaasuvootojen synnyttämät ”pilarit” matalissa vesissä

Rantakalliot ja -törmät sekä mukulakivi- tai kivikkorannat

17.2	Siirtyvien sorarantojen yksivuotinen kasvillisuus
17.3	Rantakivikkojen monivuotinen kasvillisuus
18.21	Atlantin ja Itämeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot ja -törmät
18.22	Välimeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot ja -törmät (kotoperäisine <i>Limonium spp.</i> -lajeineen)
18.23	Makronesian rannikoiden kasvipeitteiset rantatörmät (näiden rannikoiden kotoperäiset kasvit)

Atlantiset ja manneralueen marskimaat ja suolaniityt

15.11	<i>Salicornia</i> ja muut mudassa ja hiekassa elävät yksivuotiset kasvit
15.12	<i>Spartina</i> -merenrantaniityt (<i>Spartinion</i>)
15.13	Atlantin alueen suolaniityt (<i>Glauco-Puccinellietalia</i>)
15.14	*Manneralueen suolaniityt (<i>Puccinellietalia distantis</i>)

▼B**Välimeren alueen ja termo-atlanttisen alueen marskimaat ja suolaniityt**

- 15.15 Välimeren alueen suolaniityt (*Juncetalia maritimi*)
 15.16 Välimeren ja termo-atlanttisen alueen suolamaan pensastot (*Arthrocnemetalia fruticosae*)
 15.17 Iberian niemimaan tyypipitoiset suolamaan pensastot (*Pegano-Salsoletea*)

Sisämaan suola- ja kipsiarot

- 15.18 *Suola-arot (*Limonietalia*)
 15.19 *Kipsiarot (*Gypsophietalia*)

▼A1

- 15.1A *Pannoniset suola-arot ja suolakosteikot

▼B**RANNIKOIDEN HIEKKADYYNIT JA SISÄMAAN DYYNIT****Atlantin, Pohjanmeren ja Itämeren rannikoiden meridyynit**

- 16.211 Liikkuvat alkiovaiheen dyynit
 16.212 Rantojen *Ammophila arenaria* -valtaiset liikkuvat dyynit (valkoiset dyynit)
 16.221-16.227 *Liikkumattomat, ruohokasvillisuuden peittämät dyynit (harmaat dyynit)
 16.221 *Galio-Koelerion albescentis*
 16.222 *Euphorbio-Helichrysion*
 16.223 *Crucianellion maritimae*
 16.224 *Euphorbia terracina*
 16.225 *Mesobromion*
 16.226 *Trifolio-Geranietea sanguinei*, *Galio maritimi-Geranion sanguinei*
 16.227 *Thero-Airion*, *Botrychio-Polygaletum*, *Tuberarion guttatae*
 16.23 **Empetrum nigrum* variksenmarjavaltaiset kalkittomat liikkumattomat dyynit
 16.24 Eu-atlanttiset kanervavaltaiset kalkittomat liikkumattomat dyynit (*Calluno-Ulicetea*)
 16.25 *Hyppophae rhamnoides* tyrnivaltaiset dyynit
 16.26 *Salix arenaria* hanhenpajuvaltaiset dyynit
 16.29 Atlantin rannikoiden metsittyneet dyynit
 16.31-16.35 Dyynien yhteydessä olevat kosteat painanteet
 1.A Machairs (*Irlanti)

Välimeren rannikon meridyynit

- 16.223 *Crucianellion maritimae* -kasvustoiset liikkumattomat rantadyynit
 16.224 *Euphorbia terracina* -kasvustoiset dyynit
 16.228 *Malcomietalia* -kasvustoiset niittydyynit
 16.229 *Brachypodietalia* -kasvustoiset niittydyynit yksivuotisine kasveineen
 16.27 *Dyynien katajapensastot (*Juniperus spp.*)
 16.28 Sklerofyyttiset dyynipensaikot (*Cisto-Lavenduletalia*)

▼ **B**

16.29 × 42.8 Mäntylajeilla **Pinus pinea* ja/tai *Pinus pinaster* -metsittyneet dyynit

Sisämaan dyynit, vanhat ja kalkittomat

64.1 × 31.223 *Calluna*- ja *Genista* -kasvustoiset kuivat hiekanummet

64.1 × 31.227 *Calluna*- ja *Empetrum nigrum* -kasvustoiset kuivat hiekanummet

64.1 × 35.2 *Corynephorus*- ja *Agrostis* -kasvustoiset, sisämaan dyyniä

▼ **A1**

64.71 Pannoniset sisämaan dyynit

▼ **B**

MAKEANVEDEN LUONTOTYYPI

Seisova vesi

22.11 × 22.31 Atlantin alueen hiekkakenttien niukkamineraalisten oligotrofiset vedet, joissa *Lobelia*-, *Littorelia*- ja *Isoetes* -pohjaruusuksikasvillisuutta

22.11 × 22.34 Läntisen Välimeren hiekkakenttien niukkamineraalisten oligotrofiset vedet, joissa on *Isoetes* -kasvillisuutta

22.12 × (22.31 ja 22.32) Keski-Euroopan ja perialpiinisen alueen oligotrofiset vedet, joissa *Littorelia*- tai *Isoetes*- pohjaruusuksikasvillisuutta tai yksivuotista paljaiden penkereiden (*Nanocyperetalia*) kasvillisuutta

22.12 × 22.44 Kovat oligo-mesotrofiset vedet, joissa on vedenaista charanäkinpartakasvillisuutta

22.13 *Magnopotamion*- tai *Hydrocharition* -kasvustoiset luontaisesti ravinteiset järvet

22.14 Dystrofiset järvet

22.34 *Välimeren alueen tilapäiset lammikot

— *Turloughs (Irlanti)

Virtaavat vedet

Vapaina tai osin vapaina virtaavien vesireittien osat (pienet, keskikokoiset ja suuret uomat), joissa veden laatu ei ole merkittävästi huonontunut

24.221 ja 24.222 Alpiiniset joet ja niiden penkereiden ruohokasvillisuus

24.223 Alpiiniset joet ja niiden *Myricaria germanica* -valtaiset puuvartinen kasvillisuus

24.224 Alpiiniset joet ja niiden *Salix elaeagnosia* valtaainen puuvartinen kasvillisuus

24.225 Välimeren alueen koko vuoden virtaavat joet, joissa on *Glaucium flavum* -valtaista kasvillisuutta

24.4 Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on kelluvalehtisiä sätkinkasvustoja

24.52 Vuorten alapuolisten jokien *Chenopodietum rubri* -kasvillisuus

24.53 Välimeren alueen koko vuoden virtaavat joet: *Paspalo-Agrostidion* ja riippuvat *Salix*- ja *Populus alba* -kasvustot

▼B

— Välimeren alueen osan vuotta kuivat joet

LAUHKEAN ALUEEN NUMMET JA PENSAIKOT

31.11	Pohjois-Atlantin alueen kosteat, <i>Erica tetralix</i> -nummet
31.12	*Etelä-Atlantin alueen kosteat, <i>Erica ciliaris</i> ja <i>Erica tetralix</i> -kasvuiset nummet
31.2	*Kuivat nummet (kaikki alatyypit)
31.234	* <i>Erica vagans</i> ja <i>Ulex maritimus</i> -kasvuiset kuivat rannikonummet
31.3	*Makronesian alkuperäiset kuivat nummet
31.4	Alpiiniset ja subalpiiniset nummet
31.5	* <i>Pinus mugo</i> ja <i>Rhododendron hirsutum</i> (<i>Mugo-Rhododendretum hirsutum</i>) -kasvuiset pensaikot
31.622	Subarktiset pajupensaikot
31.7	Gorse-kasvuiset kotoperäiset oro-mediterraaniset nummet

SKLEROFYTTISET PENSAIKOT (MATORRAL)

Välimeren eteläpuoliset ja lauhkeat alueet

31.82	Kalkkikivirinteiden vakiintuneet <i>Buxus sempervirens</i> -kasvustot (<i>Berberidion p.</i>)
31.842	Vuorten <i>Genista purgans</i> -kasvustot
31.88	Kalkkipitoisten nummien ja niittyjen <i>Juniperus communis</i> -katajikat
31.89	*Merellisten kosteiden nummien <i>Cistus palhinhae</i> -kasvustot (<i>Junipero-Cistetum palhinhae</i>)

Välimeren alueen puukasvuinen matorral

32.131-32.135	Katajakasvustot
32.17	* <i>Zyziphus</i> -matorral
32.18	* <i>Laurus nobilis</i> -matorral

Termovälimerelliset ja pre-steppe pensaikot

32.216	Laakeritiheiköt
32.217	Lähellä kalliotörmää kasvavat matalat <i>Euphorbia</i> -kasvustot
32.22-32.26	Kaikki tyypit

Phrygana

33.1	<i>Astragalo-Plantaginetum subulatae phrygana</i>
33.3	<i>Sarcopoterium spinosum phrygana</i>
33.4	Kreetan kasvustot (<i>Euphorbieto-Verbascion</i>)

▼ B

LUONTAISET JA PUOLILUONTAISET NIITYT

Luonnonniityt

34.11	*Kalkkipitoiset karstiniityt (<i>Alyssa-Sedion albi</i>)
34.12	*Kuivat kalkkipitoiset niityt (<i>Koelerion glaucae</i>)
34.2	Kalamiiniityt
36.314	Pyreneiden silikaattialustan <i>Festuca eskia</i> -niityt
36.32	Alpiiniset ja boreaaliset silikaattialustan niityt
36.36	Iberian niemimaan <i>Festuga indigesta</i> -kasvuiset silikaattialustan niityt
36.41-36.45	Alpiiniset kalkkiniityt
36.5	Makronesian vuoristoniityt

Puoliluontaiset kuivat niityt

▼ A1

34.31	*Subkontinentaaliset aromaiset niityt
-------	---------------------------------------

▼ B

34.31-34.34	Kalkkipitoisilla alustoilla (<i>Festuco Brometalia</i>) (*tärkeitä orkidea-alueita)
34.5	*Ruohoja ja yksivuotisia kasveja kasvavat pseudoarot (<i>Thero-Brachypodietea</i>)

▼ A1

34.91	*Pannoniset arot
34.A1	*Pannoniset hiekka-arot

▼ B

35.1	*Runsaslajiset <i>Nardus</i> -niityt vuoristoalueiden silikaattialustoilla (ja Manner-Euroopan vuorten alapuolisilla alueilla)
------	--

Nahkealehtiset laidunmetsät (dehesas)

32.11	<i>Quercus suber</i> ja/tai <i>Quercus ilex</i> -kasvuiset
-------	--

Puoliluontaiset, suurruohoniityt

37.31	Molinia -siniheinäniityt kalkki- ja savialustalla (<i>Eu-Molinion</i>)
37.4	Välimeren alueen suurruoho- ja vihviläniityt (<i>Molinio-Holoschoenion</i>)
37.7 ja 37.8	Eutrofinen suurruoho -ruohokasvillisuus
—	<i>Cnidion venosae</i> -tulvaniityt

Mesofiiliset niityt

38.2	Alavat niitetyt niityt / Heinäpellot (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
38.3	Vuoristojen niitetyt niityt (<i>Geranium sylvaticum</i> -kasvuiset brittiläiset tyypit)

▼B

KOHOSUOT, LETOT JA NEVAT

Happamat rahkasuot

- 51.1 *Luonnontilaiset kohosuot
- 51.2 Huonontuneet kohosuot (edelleen luonnolliseen uusiutumiseen kykenevät)
- 52.1 ja 52.2 Rämelaakiot (*ainoastaan luonnontilaiset)
- 54.5 Vaihettumissuot ja rinnesuot
- 54.6 Turvekerrostumien painaummat (*Rhynchosporion*)

Runsaskalkkiset nevat

- 53.3 **Cladium mariscus* ja *Carex davalliana* -kasvuiset runsaskalkkiset letot
- 54.12 *Tufa-kasvustoiset kovavetiset lähteiköt (*Cratoneurion*)
- 54.2 Emäksiset letot
- 54.3 *Alpiiniset *Caricion bicoloris-atrofuscae* -pioneerikasvustot

▼A1**Aapasuot**

- 54.8 *Aapasuot
- 54.9 *Palsasuot

▼B

KALLIOISET LUONTOTYYPIT JA LUOLAT

Kivivyörymät

- 61.1 Kvartsipitoiset vyörymät
- 61.2 Runsaravinteiset vyörymät
- 61.3 Läntisen Välimeren ja Alppien termofiiliset vyörymät
- 61.4 Balkanilaiset vyörymät
- 61.5 Keski-Euroopan kvartsipitoiset vyörymät
- 61.6 *Keski-Euroopan kalkkipitoiset vyörymät

Kivikkorinteiden kasmofyyttinen kasvillisuus

- 62.1 ja 62.1A Kasvipeitteiset kalkkikivitörmät
- 62.2 Kasvipeitteiset karut kalliotörmät
- 62.3 Kalliopintojen pioneerikasvillisuus
- 62.4 *Paljaat kalkkikivitörmät

Muut kivikkoiset luontotyypit

- 65 Yleisöltä suljetut luolat
- Laavakentät ja luonnononkalot
- Kokonaan tai osittain vedenalaiset meriluolat
- Ikijäätiköt

▼ B

METSÄT

Luontaisista lajeista koostuva, isoista puista ja tyypillisestä aluskasvillisuudesta muodostuva (sub)luontainen metsäkasvillisuus, joka täyttää seuraavat kriteerit: harvinainen tai jäännösluonteinen ja/tai jossa elää yhteisön tärkeänä pitämiä lajeja.

▼ A1

Pohjoisen havumetsävyöhykkeen metsät

42.C *Läntinen taiga

▼ B

Euroopan lauhkean vyöhykkeen metsät

41.11 *Luzulo-Fagetum* -pyökkimetsät
 41.12 *Ilex*- ja *Taxus* -pyökkimetsät, joissa on runsaasti päällyskasveja (*Ilici-Fagion*)
 41.13 *Asperulo-Fagetum* -pyökkimetsät
 41.15 *Acer*- ja *Rumex arifolius* -subalpiiniset pyökkimetsät
 41.16 Kalkkikivimaiden pyökkimetsät (*Cephalanthero-Fagion*)
 41.24 *Stellario-Carpinetum* -tammi- Valkopyökkimetsät
 41.26 *Galio-Carpinetum* -tammi- Valkopyökkimetsät

▼ A1

41.2B *Pannoninen tammi- Valkopyökkimetsä

▼ B

41.4 **Tilio-Acerion* -raviinimetsät
 41.51 Hiekkatasankojen vanhat happamat *Quercus robur* tammimetsät
 41.53 Brittein saarten *Ilex*- ja *Blechnum* -kasvustoiset vanhat tammimetsät

▼ A1

41.7374 *Pannoniset valkotammimetsät
 41.7A *Euro-siperialainen arotammimetsä

▼ B

41.86 *Fraxinus angustifolia* -kasvuiset metsät
 42.51 *Kaledonian metsät
 44. A1-44. A4 *Puustoiset suot
 44.3 Jokivarsien tulvametsät (*Alnion glutinoso-incanae*)
 44.4 Suurten jokien tammi-lehmus-saarnisekametsät

Välimeren alueen lehtimetsät

41.181 *Apenniinien *Taxus*- ja *Ilex* -kasvuiset pyökkimetsät
 41.184 *Apenniinien *Abies alba* -kasvuiset pyökkimetsät ja *Abies nebrodensis* -kasvuiset pyökkimetsät
 41.6 Galisian ja Portugalin *Quercus robur* ja *Quercus pyrenaica* -kasvuiset metsät
 41.77 *Quercus faginea* -metsät (Iberian niemimaa)
 41.85 *Quercus trojana* -metsät (Italia ja Kreikka)
 41.9 Kastanjametsät
 41.1A × 42.17 Kreikan *Abies borisii-regis* -kasvuiset pyökkimetsät
 41.1B *Quercus frainetto* -metsät

▼ **B**

42. A1 Sypressimetsät (*Acero-Cupression*)
- 44.17 *Salix alba* ja *Populus alba* -kasvuiset galleriametsät
- 44.52 Välimeren alueen osan vuotta kuivina olevien vesireittien puronvarsikasvustot, joihin kuuluu *Rhododendron ponticum*, *Salix* ym.
- 44.7 *Plantanion orientalis* -metsät
- 44.8 Termo-välimerelliset jokivarsien galleriametsät (*Nerio-Tamariceteae*) ja luoteisen Iberian niemimaan jokivarsien galleriametsät (*Segurinegion tinctoriae*)

Välimeren alueen sklerofyyttiset metsät

- 41.7C Kreetan *Quercus brachyphylla* -metsät
- 45.1 *Olea*- ja *Ceratonia* -metsät
- 45.2 *Quercus suber* -metsät
- 45.3 *Quercus ilex* -metsät
- 45.5 *Quercus macrolepis* -metsät
- 45.61-45.63 *Makronesian laakeripuumetsät (*Laurus*, *Ocotea*)
- 45.7 **Phoenix*-palmulehdot
- 45.8 *Ilex aquifolium* -metsät

Alpiiniset ja subalpiiniset havumetsät

- 42.21-42.23 Asidofiliset metsät (*Vaccinio-Piceetea*)
- 42.31-42.32 Alpiiniset lehtikuusi- ja *Pinus cembra* -metsät
- 42.4 *Pinus uncinata* -metsät (*kipsi- tai kalkkikivimaalla)

Välimeren alueen vuoristojen havupuumetsät

- 42.14 *Apenniinien *Abies alba* ja *Picea excelsa* -metsät
- 42.19 *Abies pinsapo* -metsät
- 42.61-42.66 *Välimeren alueen kotoperäistä euroopanmustamäntyä kasvavat mäntymetsät
- 42.8 Välimeren alueen kotoperäisiä mesogeenisia mäntyjä, mukaan lukien *Pinus mugo* ja *Pinus leucodermista* kasvavat mäntymetsät
- 42.9 Makronesian mäntymetsät (kotoperäiset)
42. A2-42. A5 ja 42. A8 *Välimeren alueen katajaa (*Juniperus spp.*) kasvavat kotoperäiset metsät
42. A6 **Tetraclinis articulata* -metsät (Andalusia)
42. A71-42. A73 **Taxus baccata* -metsät

▼ **B***LIITE II***YHTEISÖN TÄRKEINÄ PITÄMÄT ELÄIN- JA KASVILAJIT, JOIDEN SUOJELEMISEKSI ON OSOITETTAVA ERITYISTEN SUOJELUTOIMIEN ALUEITA****Tulkinta**

- a) Liite II täydentää liitettä I erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäisen verkoston luomiseksi.
- b) Tässä liitteessä luetellut lajit on merkitty:
- lajin tai alalajin nimellä taikka
 - lajin korkeamman luokitusjärjestelmän mukaan tai kyseisen luokitusjärjestelmän tietyn osan mukaan.
- Lyhennys ”spp.” heimon tai suvun nimen jäljessä tarkoittaa kaikkia kyseiseen heimoon tai lajiin kuuluvia lajeja.
- c) *Tunnukset*
- Tähti(*) ennen lajin nimeä tarkoittaa, että laji on ensisijaisesti suojeltava.
- Useimmat tässä liitteessä luetellut lajit on lueteltu myös liitteessä IV.
- Kun laji esiintyy tässä liitteessä, mutta ei liitteessä IV tai V, lajin nimen jälkeen on merkitty tunnus (o); kun laji on lueteltu tässä liitteessä ja myös liitteessä V, mutta ei liitteessä IV, lajin nimen jälkeen on merkitty tunnus (V).

a) **ELÄIMET***SELKÄRANKAISET***NISÄKKÄÄT****INSECTIVORA***Talpidae*

Galemys pyrenaicus

CHIROPTERA*Rhinolophidae*

Rhinolophus blasii
 Rhinolophus euryale
 Rhinolophus ferrumequinum
 Rhinolophus hipposideros
 Rhinolophus mehelyi

Vespertilionidae

Barbastella barbastellus
 Miniopterus schreibersi
 Myotis bechsteini
 Myotis blythi
 Myotis capaccinii
 Myotis dasycneme
 Myotis emarginatus
 Myotis myotis

JYRSIJÄT*Sciuridae*

Spermophilus citellus

▼ **A1**

*Pteromys volans (Sciuropterus ruscicus)

▼ **B***Castoridae*Castor fiber ► **A1** (lukuun ottamatta Ruotsin ja Suomen kantoja) ◀*Microtidae*

Microtus cabreræ
 *Microtus oeconomus arenicola

▼ B

PETOELÄIMET

Canidae▼ A1

*Alopex lagopus

▼ B*Canis lupus (espanjalaiset kannat; ainoastaan Dueron eteläpuolella elävät kannat; kreikkalaiset kannat; ainoastaan 39. leveyspiirin eteläpuolella elävät kannat) ► A1 lukuun ottamatta Suomen kantoja ◀*Ursidae**Ursus arctos ► A1 (lukuun ottamatta Ruotsin ja Suomen kantoja) ◀*Mustelidae*Lutra lutra
Mustela lutreola▼ A1

*Gulo gulo

▼ B*Felidae*Lynx lynx ► A1 (lukuun ottamatta Suomen kantoja) ◀
*Lynx pardina*Phocidae*Halichoerus grypus (V)
*Monachus monachus▼ A1

*Phoca hispida saimensis

▼ B

Phoca vitulina (V)

ARTIODACTYLA

Cervidae

*Cervus elaphus corsicanus

*Bovidae*Capra aegagrus (luonnonkannat)
*Capra pyrenaica pyrenaica
Ovis ammon musimon (luonnonkannat - Korsika ja Sardinia)
Rupicapra rupicapra balcanica
*Rupicapra ornata

CETACEA

Tursiops truncatus
Phocoena phocoena

MATELIJAT

TESTUDINATA

*Testudinidae*Testudo hermanni
Testudo graeca
Testudo marginata*Cheloniidae*

*Caretta caretta

*Emydidae*Emys orbicularis
Mauremys caspica
Mauremys leprosa

SAURIA

*Lacertidae*Lacerta monticola
Lacerta schreiberi
Gallotia galloti insulanagae
*Gallotia simonyi
Podarcis lilfordi
Podarcis pityusensis

▼ **B***Scincidae*

Chalcides occidentalis

Gekkonidae

Phyllodactylus europaeus

OPHIDIA

Colubridae

Elaphe quatuorlineata

Elaphe situla

Viperidae

*Vipera schweizeri

Vipera ursinii

SAMMAKKOELÄIMET

CAUDATA

Salamandridae

Chioglossa lusitanica

Mertensiella luschani

*Salamandra salamandra aurorae

Salamandrina terdigitata

Triturus cristatus

Proteidae

Proteus anguinus

Plethodontidae

Speleomantes ambrosii

Speleomantes flavus

Speleomantes genei

Speleomantes imperialis

Speleomantes supramontes

ANURA

Descoglossidae

Bombina bombina

Bombina variegata

Discoglossus jeanneae

Discoglossus montalentii

Discoglossus sardus

*Alytes muletensis

Ramidae

Rana latastei

Pelobatidae

*Pelobates fuscus insubricus

KALAT

PETROMYZONIFORMES

Petromyzonidae

Eudontomyzon spp. (o)

Lampetra fluviatilis (V) ► **A1** (lukuun ottamatta Ruotsin ja Suomen kantoja) ◀Lampetra planeri (o) ► **A1** (lukuun ottamatta Ruotsin ja Suomen kantoja) ◀

Lethenteron zanandrai (v)

Petromyzon marinus (o) ► **A1** (lukuun ottamatta Ruotsin kantoja) ◀

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

*Acipenser naccarii

*Acipenser sturio

▼B

ATHERINIFORMES

Cyprinodontidae

- Aphanius iberus (o)
- Aphanius fasciatus (o)
- *Valencia hispanica

SALMONIFORMES

Salmonidae

- Hucho hucho (luonnonkannat) (V)
- Salmo salar (ainoastaan makeassa vedessä) (V) ► A1 (lukuun ottamatta Suomen kantoja) ◀
- Salmo marmoradus (o)
- Salmo macrostigma (o)

Coregonidae

- *Coregonus oxyrhynchus (Pohjanmeren eräiden alueiden vaelluskannat)

CYPRINIFORMES

Cyprinidae

- Alburnus vulturius (o)
- Alburnus albidus (o)
- Anaocypris hispanica
- Aspius aspius (o) ► A1 (lukuun ottamatta Suomen kantoja) ◀
- Barbus plebejus (V)
- Barbus meridionalis (V)
- Barbus capito (V)
- Barbus comiza (V)
- Chalcalburnus chalcoides (o)
- Chondrostoma soetta (o)
- Chondrostoma polylepis (o)
- Chondrostoma genei (o)
- Chondrostoma lusitanicum (o)
- Chondrostoma toxostoma (o)
- Gobio albipinnatus (o)
- Gobio uranoscopus (o)
- Iberocypris palaciosi (o)
- *Ladigesocypris ghigii (o)
- Leuciscus lucomonis (o)
- Leuciscus souffia (o)
- Phoxinellus spp. (o)
- Rutilus pigus (o)
- Rutilus rubilio (o)
- Rutilus arcasii (o)
- Rutilus macrolepidotus (o)
- Rutilus lemmingii (o)
- Rutilus friesii meidingeri (o)
- Rutilus alburnoides (o)
- Rhodeus sericeus amarus (o)
- Scardinius graecus (o)

Cobitiidae

- Cobitis conspersa (o)
- Cobitis larvata (o)
- Cobitis trichonica (o)
- Cobitis taenia (o) ► A1 (lukuun ottamatta Suomen kantoja) ◀
- Misgurnis fossilis (o)
- Sabanejewia aurata (o)

PERCIFORMES

Percidae

- Gymnocephalus schraetzer (V)
- Zingel spp. [(o) paitsi Zingelasper ja Zingel zingel (V)]

Gobiidae

- Pomatoschistus canastrini (o)
- Padagogobius panizzai (o)
- Padagogobius nigricans (o)

CLUPEIFORMES

Clupeidae

- Alosa spp. (V)

▼ B

SCORPAENIFORMES

Cottidae

- Cottus ferruginosus (o)
- Cottus petiti (o)
- Cottus gobio (o) ► A1 (lukuun ottamatta Suomen kantoja) ◀

SILURIFORMES

Siluridae

- Silurus aristotelis (V)

SELKÄRANGATTOMAT

NIVELJALKAISET

CRUSTACEA

Decapoda

- Austropotamobius pallipes (V)

INSECTA

Coleoptera

- Buprestis splendens
- *Carabis menetresi pacholei

▼ A1▼ B

- *Carabus olympiae
- Cerambyx cerdo
- Cucujus cinnaberinus
- Dysticus latissimus
- Graphoderus bilineatus
- Limoniscus violaceus (o)
- Lucanus cervus (o)
- Morimus funereus (o)
- *Osmoderma eremita
- *Rosalia alpina

Lepidoptera

- *Callimorpha quadripunctata (o)
- Coenonympha oedippus
- Erebia calcaria
- Erebia christi
- Eriogaster catax
- Euphydryas aurinia (o)
- Graellsia isabellae (V)
- Hypodryas maturna
- Lycaena dispar
- Maculinea nausithous
- Maculinea teleius
- Melanagria arge
- Papilio hospiton
- Plebicula golgus

Mantodea

- Apteromantis aptera

Odonata

- Coenagrion hylas (o)
- Coenagrion mercuriale (o)
- Cordulegaster trinacriae
- Gomphus graslinii
- Leucorrhina pectoralis
- Lindenia tetraphylla
- Macromia splendens
- Ophiogomphus cecilia
- Oxygastra curtisii

Orthoptera

- Baetica ustulata

▼ **B****NILVIÄISET****GASTROPODA**

Caseolus calculus
 Caseolus commixta
 Caseolus sphaerula
 Discula leacockiana
 Discula tebellata
 Discus defloratus
 Discus guerinianus
 Elona quimperiana
 Geomalacus maculosus
 Geomitra moniziana

▼ **A1**

*Helicopsis striata austriaca

▼ **B**

Helix subplicata
 Leiostyla abbreviata
 Leiostyla cassida
 Leiostyla corneocostata
 Leiostyla gibba
 Leiostyla lamellosa
 Vertigo angustior (o)
 Vertigo genesii (o)
 Vertigo geyeri (o)
 Vertigo moulinsiana (o)

BIVALVIA*Unionoida*

Margaritifera margaritifera (V)
 Unio crassus

b) **KASVIT**

PTERIDOPHYTA**ASPLENIACEAE**

Asplenium jahandiezii (Litard.) Rouy

BLECHNACEAE

Woodwardia radicans (L.) Sm.

DICKSONIACEAE

Culcita macrocarpa C. Presl

DRYOPTERIDACEAE

*Dryopteris corleyi Fraser-Jenk.

HYMENOPHYLLACEAE

Trichomanes speciosum Willd.

ISOETACEAE

Isoetes boryana Durieu
 Isoetes malinverniana Ces. & De Not.

MARSILEACEAE

Marsilea batardae Launert
 Marsilea quadrifolia L.
 Marsilea strigosa Willd.

OPHIOGLOSSACEAE

Botrychium simplex Hitchc.
 Ophioglossum polyphyllum A. Braun

GYMNOSPERMAE**PINACEAE**

*Abies nebrodensis (Lojac.) Mattei

▼B

ANGIOSPERMAE

ALISMATACEAE

Caldesia parnassifolia (L.) Parl.
Luronium natans (L.) Raf.

AMARYLLIDACEAE

Leucojum nicaeense Ard.
Narcissus asturiensis (Jordan) Pugsley
Narcissus calcicola Mendonça
Narcissus cyclamineus DC.
Narcissus fernandesii G. Pedro
Narcissus humilis (Cav.) Traub
**Narcissus nevadensis* Pugsley
Narcissus pseudonarcissus L.
 subsp. *nobilis* (Haw.) A. Fernandes
Narcissus scaberulus Henriq.
Narcissus triandrus (Salisb.) D. A. Webb
 subsp. *capax* (Salisb.) D. A. Webb.
Narcissus viridiflorus Schousboe

BORAGINACEAE

**Anchusa crispa* Viv.
**Lithodora nitida* (H. Ern) R. Fernandes
Myosotis lusitanica Schuster
Myosotis rehsteineri Wartm.
Myosotis retusifolia R. Afonso
Omphalodes kuzinskyana Willk.
**Omphalodes littoralis* Lehm.
Solenanthus albanicus (Degen & al.) Degen & Baldacci
**Symphytum cycladense* Pawl.

CAMPANULACEAE

Asyneuma giganteum (Boiss.) Borm.
**Campanula sabatia* De Not.
Jasione crispa (Pourret) Samp.
 subsp. *serpentinica* Pinto da Silva
Jasione lusitanica A. DC.

CARYOPHYLLACEAE

**Arenaria nevadensis* Boiss- & Reuter
Arenaria provincialis Chater & Halliday
Dianthus cintranus Boiss. & Reuter
 subsp. *cintranus* Boiss. & Reuter
Dianthus marizii (Samp.) Samp.
Dianthus rupicola Biv.
**Gypsophila papillosa* P. Porta
Herniaria algarvica Chaudri
Herniaria berlegiana (Chaudhri) Franco
**Herniaria latifolia* Lapeyr.
 subsp. *litardierei* gamis
Herniaria maritima Link
Moehringia tommasinii Marches.
Petrocoptis grandiflora Rothm.
Petrocoptis montsicciana O. Bolos & Rivas Mart.
Petrocoptis pseudoviscosa Fernandez Casas
Silene cintrana Rothm.
**Silene hicesiae* Brullo & Signorello
Silene hifacensis Rouy ex Willk.
**Silene holzmanii* Heldr. ex Boiss.
Silene longicilia (Brot.) Otth.
Silene mariana Pau
**Silene orphanidis* Boiss.
**Silene rothmaleri* Pinto da Silva
**Silene velutina* Pourret ex Loisel.

CHENOPODIACEAE

**Bassia saxicola* (Guss.) A. J. Scott
**Kochia saxicola* Guss.
**Salicornia veneta* Pignatti & Lausi

CISTACEAE

Cistus palhinhae Ingram
Halimium verticillatum (Brot.) Sennen
Helianthemum alypoides Losa & Rivas Goday

▼ B

- Helianthemum caput-felis Boiss.
*Tuberaria major (Willk.) Pinto da Silva & Roseria

COMPOSITAE

▼ A1

- *Anthemis glaberrima (Rech. f.) Greuter
*Artemisia granatensis Boiss.

▼ B

- *Artemisia laciniata Willd
*Artemisia pancicii (Janka) Ronn
*Aster pyrenaicus Desf. ex DC.
*Aster sorrentinii (Tod) Lojac.
*Carduus myriacanthus Salzm. ex DC.
*Centaurea alba L.
 subsp. heldreichii (Halacsy) Dostal
*Centaurea alba L.
 subsp. princeps (Boiss. & Heldr.) Gugler
*Centaurea attica Nyman
 subsp. megarensis (Halacsy & Hayek) Dostal
*Centaurea balearica J. D. Rodriguez
*Centaurea borjae Valdes-Berm. & Rivas Goday
*Centaurea citricolor Font Quer
 Centaurea corymbosa Pourret
 Centaurea gadorensis G. Bianca
*Centaurea horrida Badaro
*Centaurea kalambakensis Freyn & Sint.
 Centaurea kartschiana Scop.
*Centaurea lactiflora Halacsy
 Centaurea micrantha Hoffmanns. & Link
 subsp. herminii (Rouy) Dostál
*Centaurea niederi Heldr.
*Centaurea peucedanifolia Boiss. & Orph.
*Centaurea pinnata Pau
 Centaurea pulvinata (G. Bianca) G. Bianca
 Centaurea rothmalerana (Arènes) Dostál
 Centaurea vicentina Mariz
*Crepis crocifolia Boiss. & Heldr.
 Crepis granatensis (Willk.) B. Bianca & M. Cueto
Erigeron frigidus Boiss. ex DC.
Hymenostemma pseudanthesis (Kunze) Willd.
*Jurinea cyanooides (L.) Reichenb.
 Jurinea fontqueri Cuatrec.
*Lamyropsis microcephala (Moris) Dittrich & Greuter
 Leontodon microcephalus (Boiss. ex DC.) Boiss.
 Leontodon boryi Boiss.
*Leontodon sculus (Guss.) Finch & Sell
 Leuzea longifolia Hoffmanns. & Link
 Ligularia sibirica (L.) Cass.
 Santolina impressa Hoffmanns. & Link
 Santolina semidentata Hoffmanns. & Link
*Senecio elodes Boiss. ex DC.
 Senecio nevadensis Boiss. & Reuter

CONVOLVULACEAE

- *Convolvulus argyrothamnus Greuter
*Convolvulus Fernandes Pinto da Silva & Teles

CRUCIFERAE

- Alyssum pyrenaicum Lapeyr.
Arabis sadina (Samp.) P. Cout.
*Biscutella neustriaca Bonnet
 Biscutella vicentina (Samp.) Rothm.
Boleum asperum (Pers.) Desvaux
Brassica glabrescens Poldini
Brassica insularis Moris
*Brassica macrocarpa Guss.
 Coincya cintrana (P. Cout.) Pinto da Silva
*Coincya rupestris Rouy
*Coronopus navasii Pau
 Diplotaxis ibicensis (Pau) Gomez-Gampo
*Diplotaxis siettiana Maire
 Diplotaxis vicentina (P. Cout.) Rothm.
 Erucastrum palustre (Pirona) Vis.
*Iberis arbuscula Runemark
 Iberis procumbens Lange
 subsp. microcarpa Franco & Pinto da Silva
*Ionopsidium acaule (Desf.) Reichenb.

▼ B

Ionopsidium savianum (Caruel) Ball ex Arcang.
 Sisymbrium cavanillesianum Valdes & Castroviejo
 Sisymbrium supinum L.

CYPERACEAE

*Carex panormitana Guss.
 Eleocharis carniolica Koch

DIOSCOREACEAE

*Borderea chouardii (Gaussen) Heslot

DROSERACEAE

Aldrovanda vesiculosa L.

EUPHORBIACEAE

*Euphorbia margalidiana Kuhbier & Lewejohann
 Euphorbia transtagana Boiss.

GENTIANACEAE

*Centaurium rigualii Esteve Chueca
 *Centaurium somedanum Lainz
 Gentiana ligustica R. de Vilm. & Chopinet
 Gentianella angelica (Pugsley) E. F. Warburg

GERANIACEAE

*Erodium astragaloides Boiss. & Reuter
 Erodium paularense Fernandez-Gonzalez & Izco
 *Erodium rupicola Boiss.

GRAMINEAE

Avenula hackelii (Henriq.) Holub
 Bromus grossus Desf. ex DC.
 Coleanthus subtilis (Tratt.) Seidl
 Festuca brigantina (Markgr.-Dannenb.) Markgr.-Dannenb.
 Festuca duriotagana Franco & R. Afonso
 Festuca elegans Boiss.
 Festuca henriquesii Hack.
 Festuca sumilusitanica Franco & R. Afonso
 Gaudinia hispanica Stace & Tutin
 Holcus setigulumis Boiss. & Reuter
 subsp. duriensis Pinto da Silva
 Micropyropsis tuberosa Romero - Zarco & Cabezudo
 Pseudarrhenatherum pallens (Link) J. Holub
 Puccinellia pungens (Pau) Paunero
 *Stipa austroitalica Martinovsky
 *Stipa bavarica Martinovsky & H. Scholz

▼ A1

*Stipa styriaca Martinovsky

▼ B

*Stipa veneta Moraldo

GROSSULARIACEAE

*Ribes sardum Martelli

HYPERICACEAE

*Hypericum aciferum (Greuter) N. K. B. Robson

JUNCACEAE

Juncus valvatus Link

LABIATAE

Dracocephalum austriacum L.
 *Micromeria taygetea P. H. Davis
 Nepeta dirphyia (Boiss.) Heldr. ex Halacsy
 *Nepeta sphaciotica P. H. Davis
 Origanum dictamnus L.
 Sideritis incana
 subsp. glauca (Cav.) Malagarriga
 Sideritis javalambrensis Pau
 Sideritis serrata Cav. ex Lag.
 Teucrium lepicephalum Pau
 Teucrium turredanum Losa & Rivas Goday
 *Thymus camphoratus Hoffmanns. & Link
 Thymus carnosus Boiss.

▼B

**Thymus cephalotos* L.

LEGUMINOSAE

Anthyllis hystrix Cardona, Contandr. & E. Sierra
 **Astragalus algarbiensis* Coss. ex Bunge
 **Astragalus aquilanus* Anzalone
Astragalus cetrálpinus Braun-Blanquet
 **Astragalus maritimus* Moris
Astragalus verrucosus Moris
 **Cytisus aeolicus* Guss. ex Lindl.
Genista dorycnifolia Font Quer
Genista holopetala (Fleischm. ex Koch) Baldacci
Melilotus segetalis (Brot.) Ser.
 subsp. *fallax* Franco
 **Ononis hackelii* Lange
Trifolium saxatile All.
 **Vicia bifoliolata* J. D. Rodriguez

LENTIBULARIACEAE

Pinguicula nevadensis (Lindb.) Casper

LILIACEAE

Allium grosii Font Quer
 **Androcymbium rechingeri* Greuter
 **Asphodelus bento-rainhae* P. Silva
Hyacinthoides vicentina (Hoffmanns. & Link) Rothm.
 **Muscari gussonei* (Parl.) Tod.

LINACEAE

**Linum muelleri* Moris

LYTHRACEAE

**Lythrum flexuosum* Lag.

MALVACEAE

Kosteletzkya pentacarpos (L.) Ledeb.

NAJADACEAE

Najas flexilis (Willd.) Rostk. & W. L. Schmidt

ORCHIDACEAE

**Cephalanthera cucullata* Boiss. & Heldr.
Cypripedium calceolus L.
Liparis loeselii (L.) Rich.
 **Ophrys lunulata* Parl.

PAEONIACEAE

Paeonia cambessedesii (Willk.) Willk.
Paeonia pamassica Tzanoudakis
Paeonia clusii F. C. Stern
 subsp. *rhodia* (Stearn) Tzanoudakis

PALMAE

Phoenix theophrasti Greuter

PLANTAGINACEAE

Plantago algarbiensis Samp.
Plantago almogravensis Franco

PLUMBAGINACEAE

Armeria berlengensis Daveau
 **Armeria helodes* Martini & Pold
Armeria neglecta Girard
Armeria pseudarmeria (Murray) Mansfeld
 **Armeria rouyana* Daveau
Armeria soleirolii (Duby) Godron
Armeria velutina Welw. ex Boiss. & Reuter
Limonium dodartii (Girard) O. Kuntze
 subsp. *lusitanicum* (Daveau) Franco
 **Limonium insulare* (Beg. & Landi) Arrig. & Diana
Limonium lanceolatum (Hoffmanns. & Link) Franco
Limonium multiflorum Erben
 **Limonium pseudolaetum* Arrig. & Diana

▼B

**Limonium strictissimum* (Salzmann) Arrig.

POLYGONACEAE

Polygonum praelongum Coode & Cullen
Rumex rupestris Le Gall

PRIMULACEAE

Androsace mathildae Levier
Androsace pyrenaica Lam.
**Primula apennina* Widmer
Primula palinuri Petagna
Soldanella villosa Darracq.

RANUNCULACEAE

**Aconitum corsicum* Gayer
Adonis distorta Ten.
Aquilegia bertolonii Schott
Aquilegia kitaibelii Schott
**Aquilegia pyrenaica* D. C.
 subsp. *cazorlensis* (Heywood) Galiano
**Consolida samia* P. H. Davis
Pulsatilla patens (L.) Miller
**Ranunculus weyleri* Mares

RESEDACEAE

**Reseda decursiva* Forssk.

ROSACEAE

Potentilla delphinensis Gren. & Godron

RUBIACEAE

**Galium litorale* Guss.
**Galium viridiflorum* Boiss. & Reuter

SALICACEAE

Salix salvifolia Brot.
 subsp. *australis* Franco

SANTALACEAE

Thesium ebracteatum Hayne

SAXIFRAGACEAE

Saxifraga berica (Beguinot) D. A. Webb
Saxifraga florulenta Moretti
Saxifraga hirculus L.
Saxifraga tombeanensis Boiss. ex Engl.

SCROPHULARIACEAE

Antirrhinum charidemi Lange
Chaenorrhinum serpyllifolium (Lange) Lange
 subsp. *lusitanicum* R. Fernandes
**Euphrasia genargentea* (Feoli) Diana
Euphrasia marchesettii Wettst. ex Marches.
Linaria algarviana Chav.
Linaria coutinhoi Valdén
**Linaria ficelhoana* Rouy
Linaria flava (Poiret) Desf.
**Linaria hellenica* Turrill
**Linaria ricardoi* Cout.
**Linaria tursica* B. Valdes & Cabezudo
Linaria tonzigii Lona
Odontites granatensis Boiss.
Verbascum litigiosum Samp.
Veronica micrantha Hoffmanns. & Link
**Veronica oataea* L.-A. Gustavson

SELAGINACEAE

**Globularia stygia* Orph. ex Boiss.

SOLANACEAE

**Atropa baetica* Willk.

▼B

THYMELAEACEAE

- Daphne petraea Leybold
*Daphne rodriguezii Texidor

ULMACEAE

- Zelkova abelicea (Lam.) Boiss.

UMBELLIFERAE

- *Angelica heterocarpa Lloyd
Angelica palustris (Besser) Hoffm.
*Apium bermejoi Llorens
Apium repens (Jacq.) Lag.
Athamanta cortiana Ferraini
*Bupleurum capillare Boiss. & Heldr.
*Bupleurum kakiskalae Greuter
Eryngium alpinum L.
*Eryngium viviparum Gay
*Laserpitium longiradium Boiss.
*Naufraga belearica Constans & Cannon
*Oenenthe conioides Lange
Petagnia saniculifolia Guss.
Rouya polygama (Desf.) Coincy
*Seseli intricatum Boiss.
Thorella verticillatinundata (Thore) Brig.

VALERIANACEAE

- Centranthus trinervis (Viv.) Beguinot

VIOLACEAE

- *Viola hispida Lam.
Viola jaubertiana Mares & Vigineix

Alemmat kasvit**BRYOPHYTA**

- Bruchia vogesiaca Schwaegr. (o)
*Bryoerythrophyllum machadoanum (Sergio) M. Hill (o)
Buxbaumia viridis (Moug. ex Lam. & DC.) Brid. ex Moug. & Nestl. (o)
Dichelyma capillaceum (Wigh.) Myr. (o)
Dicranum viride (Sull. & Lesq.) Lindb. (o)
Distichophyllum caranatum Dix. & Nich. (o)
Drepanocladus vernicosus (Mitt.) Warnst. (o)
Jungermannia handelii (Schiffn.) Amak. (o)
Mannia triandra (Scop.) Grolle (o)
*Marsupella profunda Lindb. (o)
Meesia longiseta Hedw. (o)
Nothothylas orbicularis (Schwein.) Sull. (o)
Orthotrichum rogeri Brid. (o)
Petalophyllum ralfsii Nees & Goot. ex Lehm. (o)
Riccia breidleri Jur. ex Steph. (o)
Riella helicophylla (Mont.) Hook. (o)
Scapania massolongi (K. Muell.) K. Muell. (o)
Sphagnum pylaisii Brid. (o)
Tayloria rudolphiana (Gasrov) B. & G. (o)

MAKRONESIAN LAJIT

PTERIDOPHYTA

HYMENOPHYLLACEAE

- Hymenophyllum madarensis Gibby & Lovis

DRYOPTERIDACEAE

- *Polystichum drepanum (Sw.) C. Presl.

ISOETACEAE

- Isoetes azorica Durieu & Paiva

MARSILIACEAE

- *Marsilea azorica Launert & Paiva

▼B

ANGIOSPERMAE

ASCLEPIADACEAE

- Caralluma burchardii N. E. Brown
- *Ceropegia chrysantha Svent.

BORAGINACEAE

- Echium candicans L. fil.
- *Echium gentianoides Webb & Coincy
- Myosotis azorica H. C. Watson
- Myosotis maritima Hochst. in Seub.

CAMPANULACEAE

- *Azorina vidalii (H. C. Watson) Feer
- Musschia aurea (L. f.) DC.
- *Musschia wollastonii Lowe

CAPRIFOLIACEAE

- *Sambucus palmensis Link

CARYOPHYLLACEAE

- Spergularia azorica (Kindb.) Lebel

CELASTRACEAE

- Maytenus umbellata (R. Br.) Mabb.

CHENOPODIACEAE

- Beta patula Ait.

CISTACEAE

- Cistus chinamadensis Banares & Romero
- *Helianthemum bystropogophyllum Svent.

COMPOSITAE

- Andryala crithmifolia Ait.
- *Argyranthemum lidii Humphries
- Argyranthemum thalassophyllum (Svent.) Hump.
- Argyranthemum Winterii (Svent.) Humphries
- *Atractylis arbuscula Svent. & Michaelis
- Atractylis preauxiana Schultz.
- Calendula maderensis DC.
- Cheirolophus duranii (Burchard) Holub
- Cheirolophus ghomerytus (Svent.) Holub
- Cheirolophus junonianus (Svent.) Holub
- Cheirolophus massonianus (Lowe) Hansen
- Cirsium latifolium Lowe
- Helichrysum gossypinum Webb
- Helichrysum oligocephala (Svent. & Bzawm.)
- *Lactuca watsoniana Trel.
- *Onopordum nogalesii Svent.
- *Onopordum carduelinum Bolle
- *Pericallis hadrosoma Svent.
- Phagnalon benettii Lowe
- Stemmacantha cynaroides (Chr. Son. in Buch) Ditt
- Sventenia bupleuroides Font Quer
- *Tanacetum ptarmiciflorum Webb & Berth

CONVOLVULACEAE

- *Convolvulus caput-medusae Lowe
- *Convolvulus lopez-socasii Svent.
- *Convolvulus massonii A. Dietr.

CRASSULACEAE

- Aeonium gomeraense Praeger
- Aeonium saundersii Bolle
- Aichryson dumosum (Lowe) Praeg.
- Monanthes wildpretii Banares & Scholz
- Sedum brissemoretii Raymond-Hamet

CRUCIFERAE

- *Crambe arborea Webb ex Christ
- Crambe laevigata DC. ex Christ
- *Crambe sventenii R. Petters ex Bramwell & Sund.

▼B

**Parolinia schizogynoides* Svent.
Sinapidendron rupestre (Ait.) Lowe

CYPERACEAE

Carex malato-belizii Raymond

DIPSACACEAE

Scabiosa nitens Roemer & J. A. Schultes

ERICACEAE

Erica scoparia L.
 subsp. *azorica* (Hochst.) D. A. Webb

EUPHORBIACEAE

**Euphorbia handiensis* Burchard
Euphorbia lambii Svent.
Euphorbia stygiana H. C. Watson

GERANIACEAE

**Geranium maderense* P. F. Yeo

GRAMINEAE

Deschampsia maderensis (Haech. & Born.)
Phalaris maderensis (Menezes) Menezes

LABIATAE

**Sideritis cystosiphon* Svent.
 **Sideritis discolor* (Webb ex de Noe) Bolle
Sideritis infernalis Bolle
Sideritis marmorea Bolle
Teucrium abutiloides L'Hér
Teucrium betonicum L'Hér

LEGUMINOSAE

**Anagyris latifolia* Brouss. ex Willd.
Anthyllis lemanniana Lowe
 **Dorycnium spectabile* Webb & Berthel
 **Lotus azoricus* P. W. Ball
Lotus callis-viridis D. Bramwell & D. H. Davis
 **Lotus kunkelii* (E. Chueca) D. Bramwell & al.
 **Teline rosmarinifolia* Webb & Berthel.
 **Teline salsoloides* Arco & Acebes.
Vicia dennesiana H. C. Watson

LILIACEAE

**Androcymbium psammophilum* Svent.
Scilla maderensis Menezes
Semele maderensis Costa

LORANTHACEAE

Arceuthobium azoricum Wiens & Hawksw

MYRICACEAE

**Myrica rivas-martinezii* Santos.

OLEACEAE

Jasminum azoricum L.
Picconia azorica (Tutin) Knobl.

ORCHIDACEAE

Goodyera macrophylla Lowe

PITTOSPORACEAE

**Pittosporum coriaceum* Dryand. ex Ait.

PLANTAGINACEAE

Plantago malato-belizii Lawalree

PLUMBAGINACEAE

**Limonium arborescens* (Brouss.) Kuntze
Limonium dendroides Svent.
 **Limonium spectabile* (Svent.) Kunkel & Sunding

▼B

**Limonium sventenil* Santos & Fernandez Galvan

POLYGONACEAE

Rumex azoricus Rech. fil.

RHAMNACEAE

Frangula azorica Tutin

ROSACEAE

**Bencomia brachystachya* Svent.
Bencomia sphaerocarpa Svent.
 **Chamaemeles coriacea* Lindl.
Dendriopterium pulidoi Svent.
Marcetella madernsis (Born.) Svent.
Prunus lusitanica L.
 subsp. *azorica* (Mouillef.) Franco
Sorbus maderensis (Lowe) Docle

SANTALACEAE

Kunkeliella subsucculenta Kammer

SCROPHULARIACEAE

**Euphrasia azorica* Wats
Euphrasia grandiflora Hochst. ex Seub.
 **Isoplexis chalcantha* Svent. & O'Shanahan
Isoplexis isabelliana (Webb & Berthel.) Masferrer
Odontites holliana (Lowe) Benth.
Sibthorpia peregrina L.

SELAGINACEAE

**Globularia ascanii* D. Bramwell & Kunkel
 **Globularia sarcophylla* Svent.

SOLANACEAE

**Solanum lidii* Sunding

UMBELLIFERAE

Ammi trifoliatum (H. C. Watson) Trelease
Bupleurum handiense (Bolle) Kunkel
Chaerophyllum azoricum Trelease
Ferula latipinna Santos
Melanoselinum decipiens (Schrader & Wendl.) Hoffm.
Monizia edulis Lowe
Oenanthe divaricata (R. Br.) Mabb.
Sanicula azorica Guthnick ex Seub.

VIOLACEAE

Viola paradoxa Lowe

Alemmat kasvit**BRYOPHYTA**

**Echinodium spinosum* (Mitt.) Jur. (o)
 **Thamnobryum fernandesii* Sergio (o)

LIITE III

**YHTEISÖN TÄRKEIKSI PITÄMIKSI ALUEIKSI SOVELTUVIEN
ALUEIDEN JA ERITYISTEN SUOJELUTOIMIEN ALUEIDEN VALIN-
TAPERUSTEET**

1 VAIHE: Kansallinen arviointi alueiden suhteellisesta merkityksestä kullekin liitteessä I mainitulle luontotyyppille ja kullekin liitteessä II mainitulle lajille (mukaan lukien ensisijaisesti suojeltavat luontotyypit ja ensisijaisesti suojeltavat lajit)

A Alueen arviointiperusteet liitteessä I mainitun luontotyypin osalta

- a) Luontotyypin edustavuus kyseisellä alueella.
- b) Luontotyypin pinta-ala verrattuna kyseisen luontotyypin kokonaispinta-alaan kansallisella alueella.
- c) Kyseisen luontotyypin rakenteen ja toimintojen suojeleaste sekä mahdollisuudet palauttaa alkuperäinen tila.
- d) Yleisarviointi alueen merkityksestä kyseisen luontotyypin suojelulle.

B Alueen arviointiperusteet jonkin liitteessä II mainitun lajin osalta

- a) Alueella elävän lajin kannan koko ja tiheys verrattuna kansallisen alueen muihin kantoihin.
- b) Kyseisen lajin ja sen elvyttämismahdollisuuksien kannalta tärkeiden elinympäristötekijöiden suojeleaste.
- c) Alueella elävän kannan eristyneisyys verrattuna lajin luontaiseen levinneisyyteen.
- d) Yleisarviointi alueen merkityksestä kyseisen lajin suojelulle.

C Jäsenvaltiot luokittelevat näiden perusteiden mukaan alueet, joiden ne kansallisessa luettelossaan ehdottavat soveltuvan yhteisön tärkeiksi pitämiksi alueiksi sen mukaan, mikä niiden suhteellinen merkitys on jonkin liitteessä I mainitun luontotyypin tai liitteessä II mainitun lajin suojelulle.

D Luettelossa osoitetaan ne alueet, joilla on jäsenvaltioiden edellä A ja B kohdan perusteiden mukaan valitsemat ensisijaisesti suojeltavat luontotyypit ja ensisijaisesti suojeltavat lajit.

2 VAIHE: Arviointi kansallisten luetteloiden sisältämien alueiden tärkeydestä yhteisölle

1 Kaikki jäsenvaltioiden 1 vaiheessa yksilöimät alueet, joilla on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi ja/tai laji, katsotaan yhteisön tärkeiksi pitämiksi alueiksi.

2 Arvioitaessa jäsenvaltioiden luetteloihin sisältyvien muiden alueiden tärkeyttä yhteisön kannalta, esimerkiksi sitä, miten ne vaikuttavat liitteessä I mainitun luontotyypin tai liitteessä II mainitun lajin suotuisan suojeleustason säilyttämiseen tai ennalleen saattamiseen ja/tai Natura 2000:n yhtenäisyyteen, otetaan huomioon seuraavat seikat:

- a) alueen suhteellinen merkitys kansallisella tasolla,
- b) alueen maantieteellinen sijainti liitteessä II mainittujen lajien muuttoreitteihin nähden sekä se, kuuluuko alue molemmiin puolin yhteisömaiden yhtä tai useampaa yhteistä rajaa sijaitsevaan yhtenäiseen ekosysteemiin,
- c) alueen kokonaispinta-ala,
- d) liitteessä I mainittujen luontotyyppien ja liitteessä II mainittujen lajien lukumäärä alueella,
- e) alueen yleinen ekologinen merkitys kyseisille luonnonmaantieteellisille alueille ja/tai koko 2 artiklassa mainitulle alueelle, sekä alueen ominaisuuksien luonteenomaisten tai ainutlaatuisten piirteiden että niiden toisiinsa liittymisen kannalta.

▼ B

LIITE IV

YHTEISÖN TÄRKEINÄ PITÄMÄT ELÄIN- JA KASVILAJIT, JOTKA EDELLYTTÄVÄT TIUKKAA SUOJELUA

Tässä liitteessä luetellut lajit on merkitty:

- lajin tai alalajin nimellä taikka
- lajin korkeamman luokitusjärjestelmän mukaan tai kyseisen luokitusjärjestelmän tietyn osan mukaan.

Lyhennys ”spp.” heimon tai suvun nimen jäljessä tarkoittaa kaikkia kyseiseen heimoon tai lajiin kuuluvia lajeja.

a) *ELÄIMET**SELKÄRANKAISET*

NISÄKKÄÄT

INSECTIVORA

Erinaceidae

Erinaceus algirus

Soricidae

Crocidura canariensis

Talpidae

Galemys pyrenaicus

MICROCHIROPTERA

Samtliga arter

JYRSIJÄT

Gliridae

kaikki lajit (paitsi *Glis glis* ja *Eliomys quercinus*)

Sciuridae

Citellus citellus

▼ A1

Pteromys volans (*Sciuropterus ruscicus*)

▼ B

Sciurus anomalus

Castoridae

Castor fiber ► A1 (lukuun ottamatta Ruotsin ja Suomen kantoja) ◀

Cricetidae

Cricetus cricetus

Microtidae

Microtus cabreræ

Microtus oeconomus arenicola

▼ A1

Microtus oeconomus mehelyi

▼ B*Zapodidae*

Sicista betulina

Hystriidae

Hystrix cristata

PETOELÄIMET

Canidae

Canis lupus (lukuun ottamatta Dueron pohjoispuoleisia espanjalaisia kantoja ja 39. leveyspiirin pohjoispuoleisia kreikkalaisia kantoja) ► A1 (lukuun ottamatta Suomen kantoja poronhoitoalueella, sellaisena

▼ **B**

kuin se on määritelty 14 päivänä syyskuuta 1990 annetun poronhoitolain 2 §:ssä (848/90) ◀

▼ **A1**

Alopex lagopus

▼ **B***Ursidae*

Ursus arctos

Mustelidae

Lutra lutra

Mustela lutreola

Felidae

Felis silvestris

Lynx lynx

Lynx pardina

Phocidae

Monachus monachus

▼ **A1**

Phoca hispida saimensis

▼ **B**

ARTIODACTYLA

Cervidae

Cervus elaphus corsicanus

Bovidae

Capra aegagrus (luonnonkannat)

Capra pyrenaica pyrenaica

Ovis ammon musimon (luonnonkannat - Korsika ja Sardinia)

Rupicapra rupicapra balcanica

Rupicapra ornata

CETACEA

Kaikki lajit

MATELIJAT

TESTUDINATA

Testudinidae

Testudo hermanni

Testudo graeca

Testudo marginata

Cheloniidae

Caretta caretta

Chelonia mydas

Lepidochelys kempii

Eretmochelys imbricata

Dermodochelyidae

Dermodochelys coriacea

Emydidae

Emys orbicularis

Mauremys caspica

Mauremys leprosa

SAURIA

Lacertidae

Algyroides fitzingeri

Algyroides marchi

Algyroides moreoticus

Algyroides nigropunctatus

Lacerta agilis

Lacerta bedriagae

Lacerta danfordi

Lacerta dugesi

▼ B

Lacerta graeca
 Lacerta horvathi
 Lacerta monticola
 Lacerta schreiberi
 Lacerta trilineata
 Lacerta viridis

▼ A1

Lacerta vivipara pannonica

▼ B

Gallotia atlantica
 Gallotia galloti
 Gallotia galloti insulanagae
 Gallotia simonyi
 Gallotia stehlini
 Ophisops elegans
 Podarcis erhardii
 Podarcis filfolensis
 Podarcis hispanica atrata
 Podarcis lilfordi
 Podarcis melisellensis
 Podarcis milensis
 Podarcis muralis
 Podarcis peloponnesiaca
 podarcis pityusensis
 Podarcis sicula
 Podarcis taurica
 Podarcis tiliguerta
 Podarcis wagleriana

Scincidae

Ablepharus kitaibelli
 Chalcides bedriagai
 Chalcides occidentalis
 Chalcides ocellatus
 Chalcides sexlineatus
 Chalcides viridianus
 Ophiomorus punctatissimus

Gekkomidae

Cyrtopodion kotschy
 Phyllodactylus europaeus
 Tarentola angustimentalis
 Tarentola boettgeri
 Tarentola delalandii
 Tarentola gomerensis

Agamidae

Stellio stellio

Chamaeleontidae

Chamaeleo chamaeleon

Anguidae

Ophisaurus apodus

OPHIDIA

Colubridae

Coluber caspius
 Coluber hippocrepis
 Coluber jugularis
 Coluber laurenti
 Coluber najadum
 Coluber nummifer
 Coluber viridiflavus
 Coronella austriaca
 Eirenis modesta
 Elaphe longissima
 Elaphe quatuorlineata
 Elaphe situla
 Natrix natrix cetti
 Natrix natrix corsa
 Natrix tessellata
 Telescopus falax

▼B*Viperidae*

Vipera ammodytes
 Vipera schweizeri
 Vipera seoanni (lukuun ottamatta espanjalaisia kantoja)
 Vipera ursinii
 Vipera xanthina

Boidae

Eryx jaculus

SAMMAKKOELÄIMET

CAUDATA

Salamandridae

Chiglossa lusitanica
 Euproctus asper
 Euproctus montanus
 Euproctus platycephalus
 Salamandra atra
 Salamandra aurorae
 Salamandra lanzai
 Salamandra luschani
 Salamandrina terdigata
 Triturus carnifex
 Triturus cristatus
 Triturus italicus
 Triturus karelinii
 Triturus marmoratus

Proteidae

Proteus anguinus

Plethodontidae

Speleomantes ambrosii
 Speleomantes flavus
 Speleomantes genei
 Speleomantes imperialis
 Speleomantes italicus
 Speleomantes supramontes

ANURA

Discoglossidae

Bombina bombina
 Bombina variegata
 Discoglossus galganoi
 Discoglossus jeanneae
 Discoglossus montalentii
 Discoglossus pictus
 Discoglossus sardus
 Alytes cisternasii
 Alytes muletensis
 Alytes obstetricans

Ranidae

Rana arvalis
 Rana dalmatina
 Rana graeca
 Rana iberica
 Rana italica
 Rana latastei
 Rana lessonae

Pelobatidae

Pelobates cultripes
 Pelobates fuscus
 Pelobates syriacus

Bufo

Bufo calamita
 Bufo viridis

▼B*Hylidae*

Hyla arborea
Hyla meridionalis
Hyla sarda

KALAT

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

Acipenser naccarii
Acipenser sturio

ATHERINIFORMES

Cyprinodontidae

Valencia hispanica

CYPRINIFORMES

Cyprinidae

Anaocypris hispanica

PERCIFORMES

Percidae

Zingel asper

SALMONIFORMES

Coregonidae

Coregonus oxyrhynchus (Pohjanmeren eräiden alueiden vaelluskannat)
▶ A1 (lukuun ottamatta Suomen kantoja) ◀

*SELKÄRANGATTOMAT***NIVELJALKAISET**

INSECTA

Coleoptera

Busprestis splendens
Carabus olympiae
Cerambyx cerdo
Cucujus cinnaberinus
Dytiscus latissimus
Graphoderus bilineatus
Osmoderma eremita
Rosalia alpina

Lepidoptera

Apatura metis
Coenonympha hero
Coenonympha oedippus
Erebia calcaria
Erebia christi
Erebia sudetica
Eriogaster catax
Fabriciana elisa
Hypodryas maturna
Hyles hippophaes
Lopinga achine
Lycaena dispar
Maculinea arion
Maculinea nausithous
Maculinea teleius
Melanagria arge
Papilio alexanor
Papilio hospiton
Parnassius apollo
Parnassius mnemosyne
Plebicula golgus
Proserpinus proserpina
Zerynthia polyxena

▼ B*Mantodea*

Apteromantis aptera

Odonata

Aeshna viridis
 Cordulegaster trinacriae
 Gomphus graslinii
 Leucorrhina albifrons
 Leucorrhina caudalis
 Leucorrhina pectoralis
 Lindenia tetraphylla
 Macromia splendens
 Ophiogomphus cecilia
 Oxygastra curtisii
 Stylurus flavipes
 Sympecma braueri

Orthoptera

Baetica ustulata
 Saga pedo

ARACHNIDA

Araneae

Macrothele calpeiana

NILVIÄISET

GASTROPODA

Prosobranchia

Patella feruginea

▼ A1

Theodoxus prevostianus

▼ B*Stylommatophora*

Caseolus calculus
 Caseolus commixta
 Caseolus sphaerula
 Discula leacockiana
 Discula tabellata
 Discula testudinalis
 Discula turricula
 Discus defloratus
 Discus guerinianus
 Elona quimperiana
 Geomalacus maculosus
 Geomitra moniziana
 Helix subplicata
 Leiostyla abbreviata
 Leiostyla cassida
 Leiostyla corneocostata
 Leiostyla gibba
 Leiostyla lamellosa

BIVALVIA

Anisomyaria

Lithophaga lithophaga
 Pinna nobilis

Unionoida

Margaritifera auricularia
 Unio crassus

ECHINODERMATA

Echinoidea

Centrostephanus longispinus

▼Bb) *KASVIT*

Liitteessä IV oleva b kohta sisältää kaikki kasvilajit, jotka on lueteltu liitteessä II b⁽¹⁾ ja sen lisäksi seuraavassa luetellut lajit.

PTERIDOPHYTA

ASPLENIACEAE

Asplenium hemionitis L.

ANGIOSPERMAE

AGAVACEAE

Dracaena draco (L.) L.

AMARYLLIDACEAE

Narcissus longispathus Pugsley
Narcissus triandrus L.

BERBERIDACEAE

Berberis madarensis Lowe

CAMPANULACEAE

Campanula morettiana Reichenb.
Physoplexis comosa (L.) Schur.

CARYOPHYLLACEAE

Moehringia fontqueri Pau

COMPOSITAE

Argyranthemum pinnatifidum (L. f.) Lowe
 subsp. *succulentum* (Lowe) C. J. Humphries
Helichrysum sibthorpii Rouy
Picris willkommii (Schultz Bip.) Nyman
Santolina elegans Boiss. ex DC.
Senecio caespitosus Brot.
Senecio lagascanus DC.
 subsp. *lusitanicus* (P. Cout.) Pinto da Silva
Wagenitzia incifolia (Sieber ex Sprengel) Dostal

CRUCIFERAE

Murbeckiella sousae Rothm.

EUPHORBIACEAE

Euphorbia nevadensis Boiss. & Reuter

GESNERIACEAE

Jankaea heldreichii (Boiss.) Boiss.
Ramonda serbica Pancic

IRIDACEAE

Crocus truscus Parl.
Iris boissieri Henriq.
Iris marisca Ricci & Colasante

LABIATAE

Rosmarinus tomentosus Huber-Morath & Maire
Teucrium charidemi Sandwith
Thymus capitellatus Hoffmanns. & Link
Thymus villosus L.
 subsp. *villosus* L.

LILIACEAE

Androcymbium europeum (Lange) K. Richter
Bellavalia hackelli Freyn
Colchicum corsicum Baker
Colchicum cousturieri Greuter
Fritillaria conica Rix
Fritillaria drenovskii Dogen & Stoy.

(¹) Lukuunottamatta liitteessä II olevan b kohdan bryophytes.

▼B

Fritillaria gussichiae (Degen & Doerfler) Rix
Fritillaria obliqua Ker-Gawl.
Fritillaria rhodocanakis Orph. ex Baker
Ornithogalum reverchonii Degen & Herv.-Bass.
Scilla beirana Samp.
Scilla odorata Link

ORCHIDACEAE

Orprys argolica Fleischm.
Orchis scopulorum Simsmerh.
Spiranthes aestivalis (Poiret) L. C. M. Richard

PRIMULACEAE

Androsace cylindrica DC.
Primula glaucescens Moretti
Primula spectabilis Tratt.

RANUNCULACEAE

Aquilegia alpina L.

SAPOTACEAE

Sideroxylon marmulano Banks ex Lowe

SAXIFRAGACEAE

Saxifraga cintrana Kuzinsky ex Willk.
Saxifraga portosanctana Boiss.
Saxifraga presolanensis Engl.
Saxifraga valdensis DC.
Saxifraga vayredana Luizet

SCROPHULARIACEAE

Antirrhinum lopesianum Rothm.
Lindernia procumbens (Krocker) Philcox

SOLANACEAE

Mandragora officinarum L.

THYMELAEACEAE

Thymelaea broterana P. Cout.

UMBELLIFERAE

Bunium brevifolium Lowe

VIOLACEAE

Viola athois W. Becker
Viola cazorlensis Gandoger
Viola delphinantha Boiss.

▼B*LIITE V***YHTEISÖN TÄRKEINÄ PITÄMÄT ELÄIN- JA KASVILAJIT, JOIDEN OTTAMINEN LUONNOSTA JA HYVÄKSIKÄYTTÖ VOI VAATIA HYÖDYNTÄMISEN SÄÄNTELYÄ**

Tässä liitteessä luetellut lajit on merkitty:

- lajin tai alalajin nimellä taikka
- lajin korkeamman luokitusjärjestelmän mukaan tai kyseisen luokitusjärjestelmän tietyn osan mukaan.

Lyhennys ”spp.” heimon tai suvun nimen jäljessä tarkoittaa kaikkia kyseiseen heimoon tai lajiin kuuluvia lajeja.

a) *ELÄIMET**SELKÄRANKAISET***NISÄKKÄÄT****▼A1****JYRSIJÄT***Castoridae*

Castor fiber (Ruotsin ja Suomen kannat)

▼B**CARNIVORA***Canidae*

Canis aureus

Canis lupus (Dueron eteläpuolella elävät espanjalaiset kannat; 39. leveyspiirin eteläpuolella elävät kreikkalaiset kannat) ► **A1** (Suomen kannat porotalousalueella, sellaisena kuin se on määritelty 14 päivänä syyskuuta 1990 annetun poronhoitolain 2 §:ssä (848/90) ◀

Mustelidae

Martes martes

Mustela putorius

Phocidae

Kaikki lajit, joita ei mainita liitteessä IV

Viverridae

Genetta genetta

Herpestes ichneumon

DUPLICIDENTATA*Leporidae*

Lepus timidus

ARTIODACTYLA*Bovidae*

Capra ibex

Capra pyrenaica (paitsi Capra pyrenaica pyrenaica)

Rupicapra rupicapra (paitsi Rupicapra rupicapra balcanica)

SAMMAKKOELÄIMET**ANURA***Ranidae*

Rana esculenta

Rana perazi

Rana ridibunda

Rana temporaria

▼ B**KALAT**

PETROMYZONIFORMES

Petromyzonidae

Lampetra fluviatilis
Lethenteron zanandrai

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

Kaikki lajit, joita ei mainita liitteessä IV

SALMONIFORMES

Salmonidae

Thymallus thymallus
Coregonus spp. (paitsi Coregonus oxyrhynchos - Pohjanmeren eräiden
alueiden vaelluskannat)
Hucho hucho
Salmo salar (yksinomaan makeassa vedessä)

Cyprinidae▼ A1

Aspius aspius

▼ B

Barbus spp.

▼ A1

Rutilus friesii meidingeri
Rutilus pigus virgo

▼ B

PERCIFORMES

Percidae

Gymnocephalus schraetzer
Zingel zingel

CLUPEIFORMES

Clupeidae

Alosa spp.

SILURIFORMES

Siluridae

Silurus aristotelis

*SELKÄRANGATTOMAT***COELENTERATA**

CNIDARIA

*Corallium rubrum***MOLLUSCA**

GASTROPODA — STYLOMMATOPHORA

Helicidae

Helix pomatia

BIVALVIA — UNIONOIDA

Margaritiferidae

Margaritifera margaritifera

Unionidae

Microcondylaea compressa
Unio elongatulus

▼ **B****ANNELIDA**

HIRUDINOIDEA — ARHYNCHOBDELLAE

Hirudinidae

Hirudo medicinalis

ARTHROPODA

CRUSTACEA — DECAPODA

*Astacidae*Astacus astacus
Austropotamobius pallipes
Austropotamobius torrentium*Scyllaridae*

Scyllarides latus

INSECTA — LEPIDOPTERA

Saturniidae

Graellsia isabellae

b) **KASVIT****ALGAE**

RHODOPHYTA

CORALLINACEAE

Lithothamnium coralloides. Crouan frat.
Phymatholithon calcareum (Poll.) Adey & McKibbin**LICHENES**

CLADONIACEAE

Cladonia L. subgenus Cladina (Nyl.) Vain.

BRYOPHYTA

MUSCI

LEUCOBRYACEAE

Leucobryum glaucum (Hedw.) Ångstr.

SPHAGNACEAE

Sphagnum L. spp. (paitsi Sphagnum pylasii Brid.)

PTERIDOPHYTA

Lycopodium spp.

ANGIOSPERMAE

AMARYLLIDACEAE

Galanthus nivalis L.
Narcissus bulbocodium L.
Narcissus juncifolius Lagasca

COMPOSITAE

Arnica montana L.
Artemisia eriantha Ten
Artemisia genipi Weber
Doronicum plantagineum L.
subsp. tournefortii (Rouy) P. Cout.

CRUCIFERAE

Alyssum pintadasilvae Dudley.
Malcolmia lacera (L.) DC.
subsp. gracilima (Samp.) Franco
Murbeckiella pinnatifida (Lam.) Rothm.
subsp. herminii (Rivas-Martinez) Greuter & Burdet

▼B

GENTIANACEAE

Gentiana lutea L.

IRIDACEAE

Iris lusitanica Ker-Gawler

LABIATAE

Teucrium salviastrum Schreber
subsp. *salviastrum* Schreber

LEGUMINOSAE

Anthyllis lusitanica Cullen & Pinto da Silva
Dorycnium pentaphyllum Scop.
subsp. *transmontana* Franco
Ulex densus Welw. ex Webb.

LILIACEAE

Lilium rubrum Lmk
Ruscus aculeatus L.

PLUMBAGINACEAE

Armeria sampaio (Bernis) Nieto Feliner

ROSACEAE

Rubus genevieri Boreau
subsp. *herminii* (Samp.) P. Cout.

SCROPHULARIACEAE

Anarrhinum longipedicelatum R. Fernandes
Euphrasia mendonçae Samp.
Scrophularia grandiflora DC.
subsp. *grandiflora* DC.
Scrophularia berminii Hoffmanns & Link
Scrophularia sublyrata Brot.

COMPOSITAE

Leuzea rhaponticoides Graells

▼B*LIITE VI***KIELLETYT PYYNTI- JA TAPPOMENETELMÄT JA -VÄLINEET
SEKÄ KULJETUSVÄLINEET****a) Valikoimattomat menetelmät****NISÄKKÄÄT**

- sokeiden tai runneltujen eläinten käyttäminen houkuttimina
- nauhurit
- sähköiset ja elektroniset tappo- tai tainutusvälineet
- keinovalolähteet
- peilit ja muut häikäisevät laitteet
- kohteita valaisevat laitteet
- yöllä ampumista varten tehdyt pimeänäkölaitteet, joissa on elektroninen kuvan suurennin tai kuvan muunnin
- räjähteet
- toiminnaltaan tai käyttötavaltaan valikoimattomat verkot
- toiminnaltaan tai käyttötavaltaan valikoimattomat loukut
- varsijouset
- myrkyt ja myrkky- tai nukutussyötit
- uloskaasuttaminen tai -savustaminen
- puoliautomaatti- tai automaattiaseet, joiden lippaaseen mahtuu enemmän kuin kaksi panosta

KALAT

- myrkyt
- räjähteet

b) Kuljetusmenetelmät

- lentokoneet
- moottoriajoneuvot